

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus

Toimintakertomus 2023



Sisällys

Esipuhe 4

1	Varhaiskasvatuksen hallinto ja johtaminen	5
1.1	Kasvun ja oppimisen lautakunta	6
1.2	Varhaiskasvatuksen palveluohjaus.....	7
1.3	Viestintä	8
2	Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, tunnusluvut ja talous.....	9
2.1	Tunnusluvut.....	9
2.2	Tavoitteet	12
2.3	Talous	14
3	Kunnallinen varhaiskasvatus	18
3.1	Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito	19
3.2	Avoin varhaiskasvatus.....	19
3.3	Siivous, kiinteistöhuolto ja ateriapalvelut	20
4	Yksityinen varhaiskasvatus	20
4.1	Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta	20
4.2	Varhaiskasvatuksen palveluseteli.....	22
4.3	Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisä.....	22
4.4	Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus.....	23
4.5	Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille	23
5	Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä.....	23
6	Esiopetus ja valmistava opetus	24
6.1	Esiopetuksen opiskeluhuolto	24
7	Henkilöstö	25
7.1	Työhyvinvointi, työsuojelu ja työturvallisuus	26
7.2	Osaamisen kehittäminen.....	29
7.3	Henkilöstön saatavuus ja rekrytointimarkkinointi	31
8	Pedagoginen toiminta ja yhteistyö.....	32
8.1	Varhaiskasvatussuunnitelmat.....	32
8.2	Lapsen tuki.....	33
8.3	Kieli-, kulttuuri- ja katsomuskasvatus.....	35
8.4	Kaksikielinen varhaiskasvatus.....	35
8.5	Digipedagogiikka	36
8.6	Kestävän kehityksen kasvatus	37
8.7	Varhaiskasvatuksen ja kulttuurin yhteistyö	37
8.8	Kansainvälinen toiminta	38
9	Kehittäminen	39
9.1	Asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä eVaka	40

9.2	Varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet ja niiden rahoitus	40
10	Seuranta ja arviointi.....	41
10.1	Asiakaspalautteet.....	42
10.2	Epäkohtailmoitukset	42
10.3	Varhaiskasvatuksen arviointikyselyt asiakkaille ja henkilökunnalle	42
10.4	Pääkaupunkiseudun asiakaskysely	43
	Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2023	43
10.5	Lasten tapaturmat ja karkaamiset.....	45
11	Liitteet	48
	Liite 1: Lasten yksityisen hoidon tuki	48
	Liite 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tavoitteiden toteutumisen seuranta	50
	Liite 3: Lasten varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen kattavuus, joulukuu 2023	54

Esipuhe

Lapsimäärä varhaiskasvatuksessa ja varhaiskasvatukseen osallistumisaste on vuonna 2023 edelleen noussut ja erityisesti pienimpien lasten osuus on kasvanut. Varhaiskasvatuspaikkoihin on ollut runsaasti hakijoita ja ne ovat olleet jopa liiankin täynnä koko toimintavuoden ajan. Toimintamme koetaan siis perheiden taholta tärkeäksi ja palvelumme on kysyttyä ja arvostettua. Palveluohjauksemme on tehnyt tuloksekasta työtä ja etsinyt lapsille parhaiten heille sopivat paikat tiukassakin tilanteessa. Myös varhaiskasvatuksen viestintä on ollut monipuolisen kehittämisen kohteena.

Henkilökunnan saatavuus ei ole juurikaan helpottanut edellisestä vuodesta. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviä tekevistä vain noin puolella on tehtävän edellyttämä kelpoisuus. Monet lastenhoitajat hoitavat opettajan tehtävää, joka on aiheuttanut pulaa myös lastenhoitajista. Myös lyhytaikaisista sijaisista on ollut pulaa.

Vuonna 2023 talousarviomme menoylitys oli poikkeuksellisen suuri erityisesti ennakoitua suurempien henkilöstökustannusten takia. Tästä huolimatta olemme voineet suunnitelmamme mukaisesti kehittää johtamisen olosuhteita ottamalla käyttöön apulaisjohtajamallin ensimmäisten apulaisjohtajien aloittaessa työnsä syksyllä. Johtamista on voitu tukea myös uudella sihteerityövoimalla sekä varahenkilöillä, jotka auttavat varajohtajia irrottamaan osan työajastaan johtamistehtäviin. Hyvä johtajuus tukee henkilöstön työhyvinvointia ja edistää näin varhaiskasvatuksen pito- ja vetovoimaa.

Kaikista arjen haasteista huolimatta myös varhaiskasvatuksen kehittämistoiminta on ollut aktiivista. Erityisen tyytyväinen olen niistä askeleista, jotka olemme yhdessä perusopetuksen toimijoiden kanssa ottaneet yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun edistämiseksi.

Parhaimmat kiitokseni hyvin tehdystä työstä kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille!

Virpi Mattila

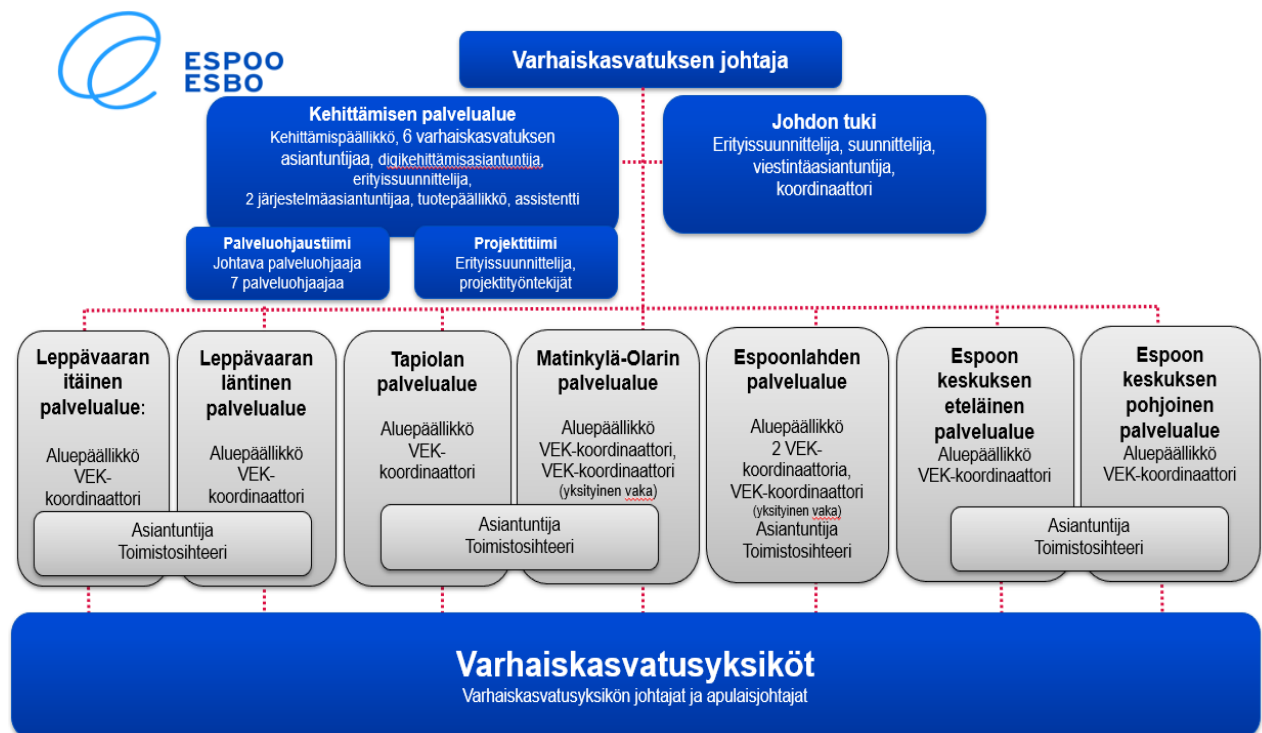
Varhaiskasvatuksen johtaja

1 Varhaiskasvatuksen hallinto ja johtaminen

Espoon suomenkielistä varhaiskasvatusta johtaa varhaiskasvatuksen johtaja Virpi Mattila.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen organisaatio koostuu seitsemästä alueellisesta palvelualueesta: Espoon keskus eteläinen, Espoon keskus pohjoinen, Espoonlahti, Leppävaara itäinen, Leppävaara läntinen, Matinkylä-Olari ja Tapiola. Näitä palvelualueita johtavat varhaiskasvatuksen aluepäälliköt.

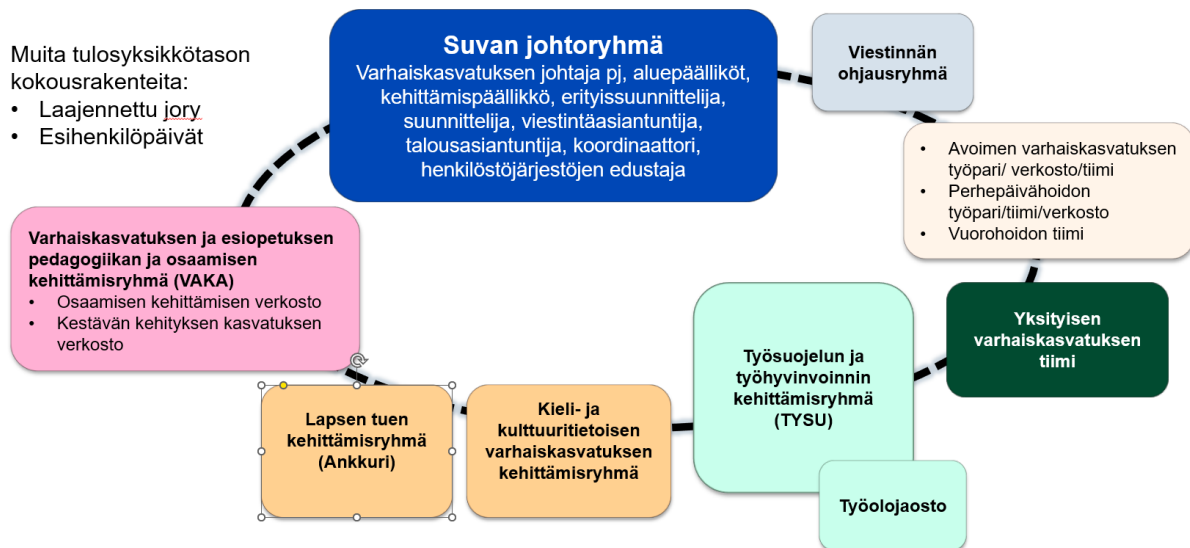
Lisäksi suomenkielisellä varhaiskasvatuksella on kehittämisen palvelualue, jonka yhteydessä toimii palveluohjauksen tiimi sekä yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta. Varhaiskasvatuksen johtajan alaisuudessa työskentelee myös johdon tuen henkilökuntaa.



Kuva 1. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaminen ja organisaatio vuonna 2023

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on sovittu yhtenäisistä päätöksenteon ja johtamisen kokourakenteista sekä ylläpidetään yhteistä työohjelmaa, jolloin varmistetaan keskeisten asioiden käsittely kaikilla palvelualueilla ja varhaiskasvatustyksiköissä. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti viikoittain ja palvelualueelliset (7) ns. laajennetut johtoryhmät kahden viikon välein samanaikaisesti kaikilla palvelualueilla.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtamista toteutetaan myös matriisirakenteessa, jossa johtamisen tukena asioita valmistellaan ja toimeenpannaan erilaisten pysyvien ryhmien ja verkostojen kautta. Tällä rakenteella varmistetaan, että kaikkia keskeisiä asioita valmistellaan ennen päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Voit lukea kehittämistyöstä ja sen rakenteista lisää luvusta Kehittäminen.



Kuva 2. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkötason johtamisen ja kehittämisen rakenteet vuonna 2023

1.1 Kasvun ja oppimisen lautakunta

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää suomenkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta, suomenkielistä perusopetusta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa, lukiokoulutusta sekä nuorisopalveluja koskevista asioista. Lautakunnan tehtävät ja ratkaisuvallta määrätään Espoon kaupungin hallintosäännössä.

Kasvun ja oppimisen lautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 17 kertaa: 18.01.2023, 15.02.2023, 08.03.2023, 15.03.2023, 29.03.2023, 19.04.2023, 10.05.2023, 24.05.2023, 14.06.2023, 16.08.2023, 23.08.2023, 27.09.2023, 11.10.2023, 01.11.2023, 22.11.2023, 29.11.2023 ja 13.12.2023.

Pykälää lautakunta käsitteli yhteensä 213. Varhaiskasvatusta koskevia oikaisuvaatimuksia käsiteltiin yhteensä 6 kpl, joista varhaiskasvatusmaksuja koskevia 2 kpl ja varhaiskasvatuspaikkoja koskevia 2 kpl.

Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet (merkitty tähdellä*)	
Marika Räf, Kok., puheenjohtaja	Kari Kuusisto, Kok.*
Noora Koponen, Vihr., varapuheenjohtaja	Anja Markkanen, Vihr.*
Vanessa Kurri, Kok.	Mikael Sorvanto, Kok.*
Ira Hietanen-Tanskanen, Kok.	Sini Juuti, Kok.*
Joel Vanhanen, Kok.	Jussi Koskinen, Kok.*
Eero Kling, Kok.	Upi Talsi, Kok.*
Jenni Koski, Vihr.	Jaana Ailus, Vihr.*
Tony Hagerlund, Vihr.	Oscar Smith, Vihr.*

Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet (merkitty tähdellä*)	
Martti Hellström, SDP	Jukka Kivimäki, SDP*
Heini Saikkonen, SDP	Kristiina Myller, SDP*
Jiri Keronen, PerusS	Jaana Valle, PerusS*
Anne Ahlefeldt, Rkp.	Tiina Kujala, Rkp.*
Mika-Erik Walls, Vas.	Niina Jurva, Vas.*
Maria Guzenina, SDP, kaupunginhallituksen edustaja	Juri Aaltonen, SDP, kaupunginhallituksen varaedustaja*
Pauli Rantatupa, Nuorisovaltuuston edustaja	Asma Hussein, Nuorisovaltuuston varaedustaja*

Taulukko 1. Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet

1.2 Varhaiskasvatuksen palveluohjaus

Varhaiskasvatuksen palveluohjaustiimi neuvoo ja ohjaa huoltajia kaikissa kunnallisiin, yksityisiin ja palvelusetelillä tuotettuihin varhaiskasvatuspalveluihin sekä lastenhoidon tukiin liittyvissä asioissa erityisesti hakuvaiheessa.

Lisäksi varhaiskasvatuksen palveluohjaustiimi vastaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatus, esiopetus- ja kerhohakemusten käsittelystä ja päätöksenteosta ja palvelusetelipäiväkotien hakemusprosessista. Palveluohjaus käyttää hakemusten käsittelyssä ja päätöksenteossa eVaka-järjestelmää, jonka kehittämisessä palveluohjaus on omalta osaltaan ollut mukana. Se mahdollistaa asiakkaalle entistä helpomman ja dokumentoidumman asiointi- ja palveluprosessin. Kehittämistyö jatkuu edelleen.

Vuoden 2024 aikana varhaiskasvatuksen palveluohjaajat tekivät yhteensä noin 10100 päätöstä, esiopetus, varhaiskasvatus – ja kerhohakemuksiin.

Espoon kasvava kansainvälistyminen näkyy palveluohjauksessa lisääntyvänä ohjauksen tarpeena ja työmäärän kasvuna hakemusten käsittelyssä.

Palveluohjausyksikkö on myös osaltaan mukana varhaiskasvatuspalveluihin hakemiseen liittyvien prosessien ja asiakasviestinnän kehittämisessä. Tiimissä tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen aluepäälliköiden, yksiköiden johtajien ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden sekä Espoon kaupungin muiden asiointipalvelujen ja asiointipalveluverkoston kanssa.

Palveluohjaus tiedottaa varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakemiseen liittyvistä asioista pääsääntöisesti Espoon varhaiskasvatuksen nettisivuilla ja sosiaalisen median kanavilla, tarvittaessa myös kaupunkitason somekanavilla. Palveluohjausta on mahdollista saada puhelinpalveluna, eVaka-viestinä, sähköpostitse ja chatin kautta.

Vuoden 2023 aikana palveluohjauksessa vastattiin kuukausittain 400–800 asiakaspuheluun. Mahdollisuus viestiä huoltajan kanssa eVakassa otettiin käyttöön alkuvuodesta 2023, siten osa asiakasviestinnästä on siirtynyt tähän kanavaan. Palveluohjaus ohjaa asiakkaita suomen ja englannin kielellä.

Palveluohjaus tekee tiivistä yhteistyötä vieraskielisille espoolaisille suunnatun Hello Espoon infon kanssa. Yhteistyötä tehdään varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakemiseen ja palveluohjaukseen liittyvissä asioissa. Yhteistyötä on kehitetty maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen palveluohjauksen ja uusien toimintatapojen löytämiseksi. Tarvittaessa asiakkaat saavat myös face-to-face – palveluohjausta Hello Espoo infossa ja Koto Espoon asiakasverkostoissa.

Palveluohjaustiimin lisäksi varhaiskasvatuksen palveluohjaus kuuluu kaikkien varhaiskasvatuksen esihenkilöiden ja koko henkilöstön tehtäviin. Asiakasohjausta tehdään kaikissa varhaiskasvatuksen toimipisteissä.

1.3 Viestintä

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä työskentelee yksi viestintäasiantuntija, joka tekee yhteistyötä toimialan muiden viestijöiden kanssa. Lisäksi viestintä on osa jokaisen tulosityksikössä työskentelevän työtä. Viestintäasiantuntija tukee tarvittaessa tulosityksikön asiantuntijoita viestimään omasta työstään.

Vuonna 2023 varhaiskasvatuksen viestinnässä keskityttiin erityisesti ulkoisen viestinnän selkeyden ja ymmärrettävyyden parantamiseen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

Pitkään valmistellut Espoon varhaiskasvatuksen uudet verkkosivut espoo.fi:ssä julkaistiin marraskuussa 2023 yhteistyössä ruotsinkielisten sivistyspalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen verkkosivujen pääsivu osoitteessa www.espoo.fi/varhaiskasvatus uudistettiin siten, että se on nyt aiempaan verrattuna havainnollisempi ja tärkeät sisällöt löytyvät helpommin. Pääsivun lisäksi suurin osa keskeisimmistä sisällöistä uudistettiin ja sivuille tuotettiin myös täysin uutta sisältöä.

Uudet sivut ovat aiempaa selkeämmät, ymmärrettävämmät ja helppokäyttöisemmät. Sivujen tavoitteena on palvella aiempaa paremmin varhaiskasvatuksen asiakkaita ja yhteistyökumppaneita. Verkkosivu-uudistus jatkuu vuonna 2024. Vähitellen uudistamme myös sisällöt, joita ei ole ollut mahdollista ottaa mukaan uudistuksen ensimmäiseen vaiheeseen.

Vuoden aikana varhaiskasvatuksen verkkosivuilla julkaistiin yhteensä 34 varhaiskasvatukseen liittyvää uutista.

Huoltajaviestinnässä eVaka oli keskeisessä roolissa. Vuoden aikana lähetettiin yhteensä 33 hallinnon tiedotetta eVakan kautta. Näistä viisi oli ulkoisten yhteistyökumppaneiden kuten LUVNin pyynnöstä välitettjä tiedotteita. Myös hallinnon tiedotteita on pyritty kehittämään siten, että ne olisivat asiakkaan näkökulmasta selkeämpiä ja ymmärrettävämpiä.

eVakan lisäksi huoltajille suunnatussa viestinnässä hyödynnettiin varhaiskasvatussyksiköiden ilmoitustauluille ja oviin ja jaettavia tiedotteita. Esiopetushausta ja 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta tiedotettiin myös koteihin lähetetyllä esitteellä sekä muissa kaupungin kanavissa.

Espoon varhaiskasvatuksen Facebook-sivua (2892 seuraajaa) ja Instagram-tiliä (1075 seuraajaa) hyödynnettiin ahkerasti viestinnässä. Lisäksi käytimme viestinnässä tarpeen mukaan Kasvun ja oppimisen toimialan X-tiliä sekä kaupungin somekanavia. Osalla varhaiskasvatussyksiköistä on käytössään myös omia somekanavia, joilla yksiköt jakavat päivityksiä arjesta omassa yksikössään.

Vuoden 2023 alussa järjestettiin asukaspuistoille verkkosivujen julkaisujärjestelmän koulutusta, jotta kukin puisto voi päivittää ohjelmatiedot asukaspuistonsa omille

verkkosivuille. Viestintäasiantuntija koulutti ja tuki myös varhaiskasvatuksen hallinnon asiantuntijoita, yksiköiden johtajia, varajohtajia ja apulaisjohtajia tekemään omaan työhönsä liittyvää viestintää. Viestinnän koulutuksia järjestettiin vuoden aikana 7 ja niihin osallistui yhteensä 103 henkilöä.

Varhaiskasvatuksen viestintäasiantuntija oli myös mukana laatimassa Asiantuntija-, hanke- ja projektiviestinnän opasta, joka julkaistiin henkilöstölle syksyllä 2023. Oppaan on tarkoitus tukea kasvun ja oppimisen toimialan työntekijöitä omaan työhön liittyvässä viestinnässä.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen omia mediatiedotteita lähetettiin STTinfon kautta vuoden aikana kaksi kappaletta ja lisäksi Espoon varhaiskasvatus oli mukana kahdessa yhteistyönä muiden kaupunkien kanssa tehdyssä mediatiedotteessa.

Tämän lisäksi kaikista kasvun ja oppimisen lautakunnan kokousten keskeisistä päätöksistä julkaistiin tiedotteet, jotka jaettiin mediatiedotejärjestelmän kautta. Nämä tiedotteet laadittiin kasvun ja oppimisen toimialan viestintäasiantuntijoiden kanssa yhteistyönä.

2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, tunnusluvut ja talous

Espoossa tavoitteena on, että varhaiskasvatus on laadukasta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee. Varhaiskasvatusta järjestetään perheen toivomassa laajuudessa kaikille espoolaislapsille.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota ja kehittää varhaiskasvatusikäisten (10 kk-6 v) lasten ja heidän perheidensä tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuspalvelut sisältävät myös viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen, jota tarjotaan 20 tuntia viikossa, esiopetuksen, esiopetusikäisten lasten valmistavan opetuksen, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen, palvelusetelin sekä avoimen varhaiskasvatuksen.

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeisin tavoite on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. Lapsia ja vanhempia kuullaan varhaiskasvatuksen järjestämisessä ja kehittämisessä.

Varhaiskasvatuslain mukaan vanhemmat voivat valita alle kouluikäiselle lapselleen kunnan järjestämän varhaiskasvatuspaikan tai järjestää lapsen varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä.

2.1 Tunnusluvut

Tammikuun ennakkotiedon mukaan Espoon varhaiskasvatusikäisten suomen-, ruotsin- ja muun kielisten lasten määrä on kasvanut noin 70 lapsella vuodesta 2022.

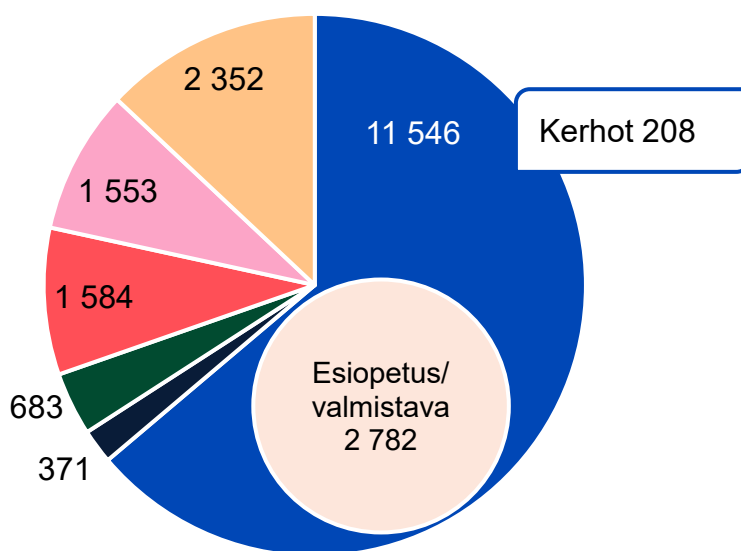
Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut Espoo-tasolla edellisvuoden 81,1 prosentista 82,1 prosenttiin. Kasvu on kohdistunut erityisesti alle kolmevuotiaiden lasten ikäluokkaan, jossa osallistumisaste nousi 57,2 prosentista 60,7 prosenttiin. Tarkempi, kieliryhmittäinen väestötieto saadaan keväällä 2024.

Suomenkieliseen varhaiskasvatukseen osallistui vuoden aikana keskimäärin 16 140 lasta, 446 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kunnallisissa päiväkodeissa keskimääräinen lasten määrä oli ennakkoidun mukainen noin 11 750, mutta alle 3-vuotiaiden määrä oli 335 lasta arvioitua suurempi, mikä lisäsi henkilöstön ja tilojen tarvetta.

Kuvassa 3 on lasten määrä eri palveluissa vuoden 2023 lopussa. Kunnallisissa päiväkodeissa oli 11 546 lasta ja perhepäivähoidossa yhteensä 371 lasta. Ostopalvelupäiväkodeissa lapsia oli 683 ja palvelusetelillä 1 584. Suomenkielisen

varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa oli 2 782 lasta. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan osallistui 208 lasta.

Yksityisen hoidon tuella oli 1 553 lasta. Heistä 94 % oli yksityisessä päiväkodissa. Loput olivat yksityisessä perhepäivähoidossa tai perhe oli palkannut lapselleen hoitajan kotiin. Kotihoidon tuella oli 2 352 lasta.



- Kunnalliset päiväkodit ■ Kunnallinen pph ja rpph ■ Ostopalvelut
- Palveluseteli ■ Yksityisen hoidon tuki ■ Lasten kotihoidon tuki

Kuva 3. Lasten määrä varhaiskasvatuksen eri muodoissa sekä lasten kotihoidon tuella joulukuussa 2023

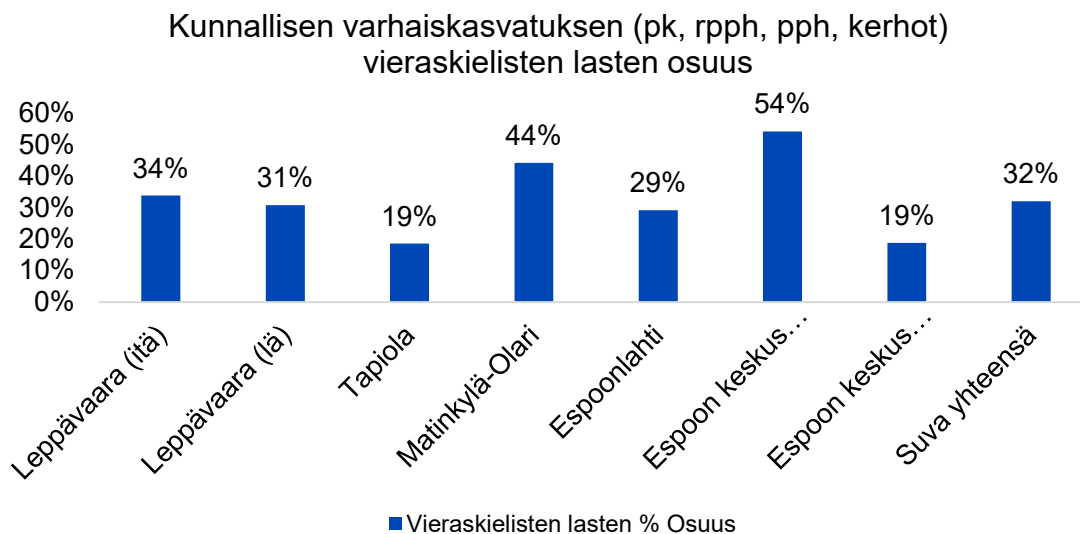
		Palvelualue							
		Leppävaara itäinen	Leppävaara läntinen	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoonlahti	Espoon keskus eteläinen	Espoon keskus pohjoinen	ESPOO
Kunnallinen varhaiskasvatus	Päiväkodit	21	20	22	23	26	18	16	146
	joista esiopetuksen järjestämipaikkoja	11	10	15	14	16	7	7	80
	Ryhmäperhepäiväkodit	3	5	2	2	4	4	8	28
	Perhepäivähoitajat	0	0	0	0	5	1	7	13
	Suvan toteuttama esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, koulujen määrä	1	1	0	0	3	4	6	15
	Suvan toteuttama koulujen järjestämään esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, koulujen määrä	3	1	1	0	3	0	0	8
	Asukaspuistot	2	2	2	2	4	1	3	16

Palvelualue									
	Leppävaara itäinen	Leppävaara läntinen	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoonlahti	Espoon keskus eteläinen	Espoon keskus pohjoinen	ESPOO	
Kerhot	4	4	2	5	3	2	6	26	
Yksityinen varhaiskasvat	Päiväkodit, ostopalvelu	2	2	7	7	3	0	4	25
	joista esiopetuksen järjestämispaiikkoja	1	0	2	3	0	0	1	7
	Varhaiskasvatuksen palveluseteli	3	1	5	6	6	1	4	26
	joista esiopetuksen järjestämispaiikkoja	1	0	2	2	4	0	2	11
	Päiväkodit, yksityisen hoidon tuki	3	8	8	14	4	4	1	42
	joista esiopetuksen järjestämispaiikkoja	1	4	3	5	0	2	1	16
	Ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	1	0	0	1	0	0	0	2
Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	3	5	1	1	6	1	6	23	

Taulukko 2. Varhaiskasvatuksen palveluverkko 31.12.2023

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olevat lapset puhuivat yli 90:tä eri kieltä. Yleisimmät kielet suomen ja ruotsin jälkeen olivat venäjä, arabia, englantia, albania ja somali.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista vieraskielisten lasten osuus oli 32 %. Tässä on huomioitu päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, ryhmäperhepäivähoidossa ja kerhoissa olevat lapset. Osuus on kasvanut vuodesta 2022 (vuonna 2022 noin 31 %) ja muutos on samansuuntainen kaikilla palvelualueilla. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa osuus oli palvelualueetasolla suurin Espoon keskuksen eteläisellä palvelualueella (54 %) ja pienin Tapiolassa ja Espoon keskuksen pohjoisella palvelualueella (19 %).



Kuva 4. Vieraskielisten lasten osuus kunnallisen varhaiskasvatuksen lapsista joulukuun 2023

Yksityisistä varhaiskasvatuspalveluista vieraskielisten osuus oli suurin palvelusetelivarhaiskasvatuksessa (30 %). Osuus on pysynyt melko samalla tasolla edellisestä vuodesta (2022: 29 %).

2.2 Tavoitteet

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet ja tulostavoitteet pohjautuvat Espoon kaupungin sekä kasvun ja oppimisen toimialan tavoitteisiin. Ne edistävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön osalta yhteisen KOTO-tarinan toteutumista.

Tavoitteet on kuvattu lyhyesti alla. Toteutumisen seurantamittarit sekä arviointi ovat kokonaisuudessaan liitteessä 2.

Tiivistäen voidaan todeta, että suuri osa tavoitteista saavutettiin, vaikka poikkeamiakin mahtui mukaan. Esimerkiksi osallistumisaste on tavoitteen mukaisesti kasvanut vuoden aikana ja palvelusetelimallia on kehitetty. Sekä palvelusetelipäiväkotien että niissä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut.

Tavoitteiden saavuttamisessa esiintyi myös poikkeamia, esimerkiksi tehtäviinsä kelpoisen henkilökunnan osuuden kasvattamisessa ja toimintakatteessa, joka ylittyi alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen	Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta Osallistumisaste
Varhaiskasvatuksen palvelusetelimallia kehitetään asiakaslähtöisesti yhteistyössä palveluntuottajien kanssa	Huoltajien tyytyväisyys Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa Palvelusetelipäiväkotien ja asiakkaiden määrä
Henkilöstön saannin houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa	Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus % Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus % Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus % Työfiilismittarin tulokset: Miten olet jaksanut

Tulostavoitteet	Mittarit
	töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus) Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä
Toimintakatteen alijäämä eli nettomenot Toimialojen talous toteutuu alkuperäisen talousarvion mukaisesti	TakE-tuottavuus-tavoitteiden 2023 toteuma -% Toimintakatteen alijäämä / tulot ja menot KS2023
Varhaiskasvatus toteuttaa kotouttamista tuloksellisesti	Oppimisympäristön arviointi Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen

Taulukko 3. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulostavoitteet 2023

Muut tavoitteet	Mittarit
Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa	Suvalla on 21 tavoitetta, jotka jakautuvat osa-alueittain seuraavasti 1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta (8) 2. Tuemme mielen hyvinvointia (5) 3. Toimimme yhdessä (8)
Suomenkielinen varhaiskasvatus toteuttaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa	Suunnitelma osana ryhmän vasua/leopsia
Itsearviointi- ja kehittämisprosessia jatketaan suvan itsearviointikriteerejä käyttäen	Toteutetut arvioinnit
Omana tuotantona toteutettava kaksikielinen englant-suomi-varhaiskasvatus lisääntyy	Toimipaikkojen lukumäärä
Siirtymäprosessi varhaiskasvatuksesta perusopetukseen suunnitellaan ja kuvataan suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyönä	Prosessikuvaus

Taulukko 4. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen muut tavoitteet 2023

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet on koottu kuvaan 5. Painopisteiden määrittelyssä on huomioitu varhaiskasvatuksen ajankohtaiset tavoitteet ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät kuten esimerkiksi kilpailu osaavasta henkilöstöstä ja kaupungin taloudellisen tilanteen kiristyminen.



Kuva 5. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet

2.3 Talous

Vuoden 2023 alusta otettiin käyttöön uusi Johdon tiedolla ohjaaminen (JOTO) -järjestelmä. Uuden järjestelmän käyttöönoton yhteydessä laskentatunnisteet ja talouden organisaatorakenne muuttui. Tämän vuoksi vuoden aikana oli haasteita talouden seurannassa sekä kustannusten kohdentamisessa.

(1000 €)	Alkup. TA 2023	Muutettu TA 2023	Toteuma 12/2023	Poikkeama Tot.-muutettu TA
Tulot	18 994	18 994	22 246	3 252
Menot	260 954	276 981	279 588	-2 607
Toimintakate	-241 960	-257 987	-257 342	645

Taulukko 5. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion toteutuminen 2023

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäisen talousarvion tulo-odotus oli 19 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 22,2 miljoonaa euroa. Tuloja kertyi 3,2 miljoonaa euroa enemmän saatujen hankeavustuksien myötä.

Asiakasmaksutuloja kertyi 16,9 miljoonaa euroa. Asiakasmaksuja alennettiin 1.3.2023 lukien nostamalla tuloarvoja 33 prosentilla. Asiakasmaksutulot alittivat talousarvion 951 000 eurolla. Muilta kunnilta ja valtiolta saatavia myyntituottoja kertyi miljoonaa euroa. Hanketulojen määrä lisääntyi vuoden aikana merkittävästi ja niitä kirjattiin vuoden 2023 tilinpäätökseen lähes 4,3 miljoonaa euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäinen talousarvio vuodelle 2023 oli 260,9 miljoonaa euroa. Alkuperäistä talousarviota muutettiin 16 miljoonalla eurolla muun muassa lisäämällä palkankorotuksiin 0,9 miljoonaa euroa sekä valtuuston 4.12.2023 päätöksellä 15,1

miljoonaa euroa henkilöstö-, työvoimanvuokraus-, ateriapalvelu-, palveluseteli-, yksityisen hoidon tuki- ja kotihoidon tuen menoihin. Lisäksi tulosityksion talousarvioon tehtiin pienempiä määrärahasiirtoja kaupunginjohtajan päätöksellä. Tilinpäätöksen toteuma oli 279,6 miljoonaa euroa. Menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 18,6 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion 2,6 miljoonalla eurolla. Muutetun talousarvion ylitys koostui lomapalkkajaksotuksesta sekä ennakoitua suuremmista palvelusetelimenoista.

Henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenot ylittivät alkuperäisen talousarvion 12,9 miljoonalla eurolla. Kasvuun vaikutti merkittävästi lasten määrän ja etenkin alle 3-vuotiaiden määrän kasvu. Lisäksi kevään palkankorotusten, kertapalkkioiden, järjestelyvaraerien ja kehittämiserien todellinen vaikutus sekä oman että vuokrahenkilöstön osalta oli merkittävä. Henkilöstön rekrytointi- ja saatavuusongelmat jatkuivat ja vaikuttivat siihen, että työvoimanvuokrauksen käyttö lisääntyi. Lomapalkkajaksotuksen osuus oli 1,2 miljoonaa euroa.

Saatujen hankeavustusten perusteella palkatun henkilöstön, koulutuksen ja materiaalien kustannukset lisääntyivät. Saadut hankerahoitustulot kattavat näitä menoja.

Palvelusetelimenot ylittyivät alkuperäisestä talousarviosta 3,7 miljoonalla eurolla. Palvelusetelimenojen ylitykseen vaikutti etenkin alle 3-vuotiaiden suuri määrä. Lisäksi palvelusetelimenojen kasvuun vaikutti perheiden omavastuuosuutta alentanut asiakasmaksumuutos 1.3.2023 alkaen, lapsen tuen järjestämisen kustannukset sekä setelin arvon korotus ja alle 3-vuotiaiden kertoimen muutos 1.8.2023 alkaen.

Avustukset ylittyivät 2 miljoonalla eurolla, josta yksityisen hoidon tuen menot ylittyivät miljoonalla samoin kotihoidon tuen menot. Ylitykseen vaikutti muun muassa tukien lakisääteisten osien indeksikorotukset 1.8.2022 (+3,6 %) sekä 1.1.2023 (+4,2 %). Lisäksi yksityisen hoidon tuen kuntalisän korotus 1.8.2023 sekä lasten siirtymä palvelusetelille oli ennakoitua vähäisempää.

TULOT (1 000€)	TA 2023	mr-muut. + / -	Muutettu TA 2023	TP 2023	Toteuma% Muut. TA- TP
Kunnalliset päiväkodit	17 594		17 594	17 263	-1,9 %
Perhepäivähoito	600		600	565	-5,8 %
Avoin varhaiskasvatus	40		40	35	-11,4 %
Ostopalvelut	600		600	590	-1,6 %
Palveluseteli ja avustukset	0		0	27	
Yhteiset kustannukset	160		160	3 765	2253,2 %
YHTEENSÄ	18 994	0	18 994	22 246	17,1 %

Taulukko 6. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulojen toteutuminen toiminnoittain 2023 / Tilinpäätös 2023

Kunnallisten päiväkotien tulojen talousarvio oli 17,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli lähes 17,3 miljoonaa euroa. Tilinpäätös alittui 331 000 euroa ja toteumaprosentti oli -1,9

% Kunnallisten päiväkotien tulot ovat pääsääntöisesti asiakasmaksutuloja. Asiakasmaksutulot alittuivat 0,8 miljoonaa euroa asiakasmaksumuutoksesta johtuen. Hankeavustuksia kirjattiin kunnalliseen päiväkotitoimintaan 0,6 miljoonaa euroa, mikä kattoi asiakasmaksutuloista johtuvaa alitusta. Myyntituloja muilta kunnilta kertyi 0,1 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän.

Perhepäivähoidon tulojen talousarvio oli 600 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma oli 565 000 euroa. Talousarvio alittui asiakasmaksutulojen osalta 35 000 eurolla. Toteumaprosentti oli -5,8 %.

Avoimen varhaiskasvatuksen tulojen talousarvio oli 40 000 euroa. Avoimen varhaiskasvatuksen tulot muodostuvat tilojen kuntalaiskäytön vuokrauksesta. Tilinpäätöksen toteuma oli 35 000 euroa ja tulot alittuivat 5 000 euroa. Toteumaprosentti talousarvioon nähden oli -11,4 %.

Ostopalvelujen tulojen talousarvio oli 600 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma 590 000 euroa. Tuloja kertyi 10 000 euroa vähemmän. Toteumaprosentti oli -1,6 %. Tulot koostuvat asiakasmaksutuloista ja asiakasmaksumuutoksesta johtuen tuloja kertyi hieman arvioitua vähemmän.

Palvelusetelin ja avustusten osalta talousarviossa ei ollut tulo-odotusta. Tuloja kuitenkin saatiin asiakasmaksuista 24 000 euroa sekä avustuksien takaisinmaksua 3 000 euroa.

Yhteisten kustannusten tulojen talousarvio oli 160 000 euroa, joka koostui perinnän kautta saatavista asiakasmaksuista. Tilinpäätöksen toteuma oli lähes 3,8 miljoonaa euroa ja talousarvio ylittyi 3,6 miljoonaa euroa. Toteumaprosentti oli 2 253,2 %. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen osallistuminen hankerahoitushakemuksiin lisääntyi edelleen ja tulokertymä koostuu saaduista hankerahoituksista.

MENOT (1 000€)	TA 2023	mr-muut. + / -	Muutettu TA 2023	TP 2023	Toteuma% Muut. TA- TP
Kunnalliset päiväkodit	167 446	11 502	178 948	186 553	4,3 %
Perhepäivähoito	7 009	1	7 010	6 571	-6,3 %
Avoim varhaiskasvatus	4 937	20	4 957	4 564	-7,9 %
Ostopalvelut	12 591	0	12 591	11 708	-7,0 %
Avustukset	453	0	453	234	-48,5 %
Palveluseteli	11 863	2 300	14 163	15 549	9,8 %
Yksityisen hoidon tuki	12 002	1 200	13 202	13 073	-1,0 %
Kotihoidon tuki	15 976	988	16 964	16 944	-0,1 %
Yhteiset kustannukset	28 677	15	28 692	24 393	-15,0 %
YHTEENSÄ	260 954	16 027	276 981	279 588	0,9 %

Taulukko 7. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion menojen toteutuminen toiminoittain 2023 / Tilinpäätös 2023

Kunnallisten päiväkotien alkuperäinen talousarvio oli 167,4 miljoonaa euroa. Talousarviota korotettiin 11,5 miljoonalla eurolla muun muassa lapsimäärän kasvusta johtuvien henkilöstö-, työvoimanvuokraus- ja ateriamenojen kasvuun sekä palkankorotusten vaikutuksiin. Muutetun talousarvion menot olivat 178,9 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli lähes 186,6 miljoonaa euroa ja muutettu talousarvio ylittyi 7,6 miljoonalla eurolla. Toteumaprosentti oli 4,3 %. Kustannusten ylittymiseen vaikuttivat rekrytointivaikeuksien ja hankerahoitustoiminnan lisääntymisestä johtuvat henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenojen kasvu, lomapalkkajaksotus, toimitilavuokrien ja luottotappioiden kustannukset. Menojen ylitystä kattaa budjettivaraus, joka oli tehty tulosyksikön yhteisiin kustannuksiin.

Perhepäivähoidon alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 7 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 6,6 miljoonaa euroa. Menot alittuivat 439 000 euroa sisäisten erien osalta, joiden veloitus tapahtui tulosyksikön yhteisistä kustannuksista. Toteumaprosentti oli -6,3 %.

Avoimen varhaiskasvatuksen alkuperäinen talousarvio oli 4,9 miljoonaa euroa. Talousarviota muutettiin 20 000 eurolla, muun muassa kotoutumista tukevan avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden järjestämiseen. Tilinpäätöksen toteuma oli noin 4,6 miljoonaa euroa ja talousarvio alittui 393 000 eurolla. Menot alittuivat sisäisten erien osalta, joiden veloitus tapahtui tulosyksikön yhteisistä kustannuksista. Toteumaprosentti oli -7,9 %.

Ostopalveluna hankittavan varhaiskasvatuksen menojen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 12,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 11,7 miljoonaa euroa ja talousarvio alittui 883 000 eurolla. Menot alittuivat sisäisten erien osalta, joiden veloitus tapahtui tulosyksikön yhteisistä kustannuksista sekä muilta kunnilta ostettiin ennakoitua vähemmän varhaiskasvatuspaikkoja. Toteumaprosentti oli -7,0 %.

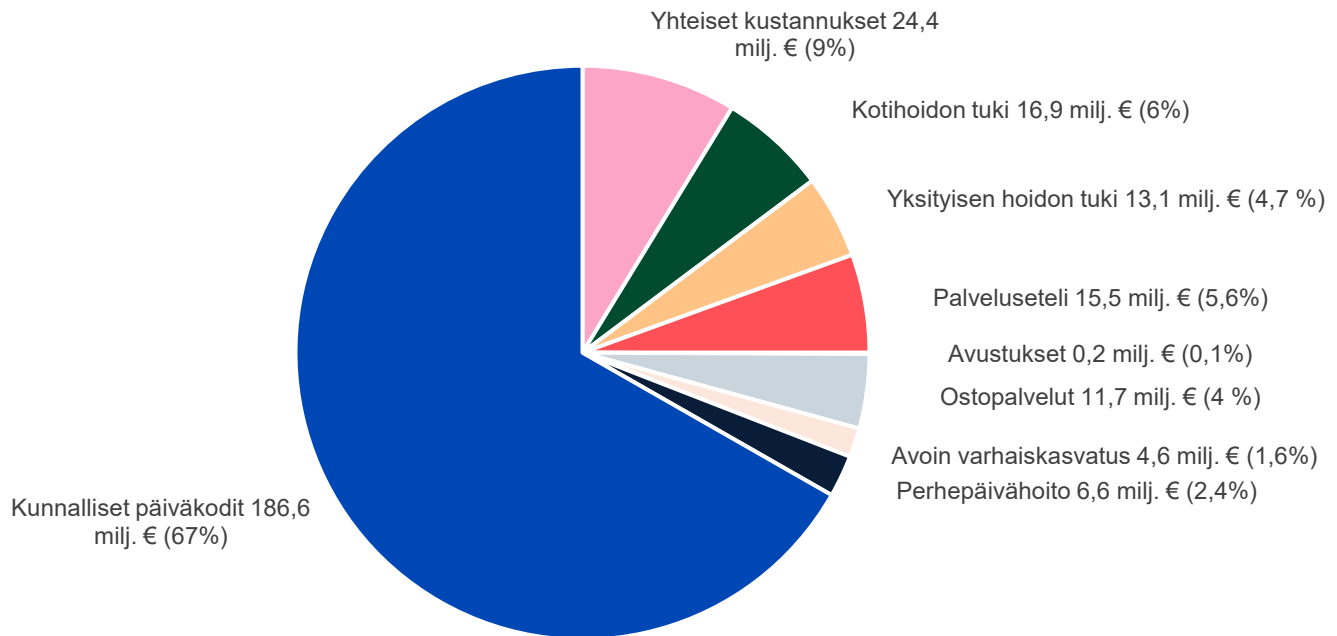
Avustuksiin oli varattu talousarviossa 453 000 euroa, josta varsinaisen starttirahaavustuksen osuus oli 250 000 euroa. Vuoden aikana starttirahaa myönnettiin 110 550 euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 234 000 euroa. Menot alittuivat 219 000 sisäisten erien sekä avustusten osalta. Toteumaprosentti oli -48,5 %.

Palvelusetelillä tuotettavan varhaiskasvatuksen alkuperäinen talousarvio oli 11,9 miljoonaa euroa. Talousarviota korotettiin 2,3 miljoonalla eurolla. Muutettu talousarvio oli 14,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 15,5 miljoonaa euroa. Muutettu talousarvio ylittyi 1,4 miljoonalla eurolla. Palvelusetelimenojen ylitykseen alle 3-vuotiaiden suuri määrä (36 %), perheiden omavastuuosuutta alentanut asiakasmaksumuutos, lapsen tuen järjestämisen kustannukset sekä palvelusetelin arvon korotus ja alle 3-vuotiaiden kertoimen muutos 1.8.2023 alkaen. Toteumaprosentti muutettuun talousarvioon nähden oli 9,8 %.

Yksityisen hoidon tuen alkuperäinen talousarvio oli 12 miljoonaa euroa. Talousarviota korotettiin 1,2 miljoonaa euroa. Vuoden aikana arvioitiin ylitystarvetta lakisääteisen hoitorahan indeksikorotuksista ja kuntalisän korotuksista johtuen. Lisäksi lasten siirtymä palvelusetelille oli ennakoitua vähäisempää. Muutettu talousarvio oli 13,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 13,1 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 129 000 eurolla. Toteumaprosentti oli -1,0 %.

Kotihoidon tuen alkuperäinen talousarvio oli noin 16 miljoonaa euroa. Talousarviota korotettiin 988 000 euroa lakisääteisen hoitorahan indeksikorotuksista johtuen. Muutettu talousarvio oli 16,9 miljoonaa euroa. Tilinpäätös toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Talousarvio alittui 21 000 eurolla. Toteumaprosentti oli -0,1 %.

Yhteiset kustannukset sisältävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon, henkilöstön osaamisen, hyvinvoinnin edistämisen, kehittämistoiminnan, kasvun, kehityksen ja oppimisen tuen, kielen ja kulttuurin tuen ja varahenkilöstön kustannukset. Näiden kustannusten alkuperäinen talousarvio oli noin 28,7 miljoonaa euroa. Työllisyys Espoon osaamiskeskuksesta siirrettiin 15 000 euroa varhaiskasvatukselle. Tilinpäätöksen toteuma oli 24,4 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 4,3 miljoonalla eurolla. Toteumaprosentti oli -15 %. Menojen alitus johtuu budjettivaroista, jotka tehtiin tulosityksikön yhteisiin kustannuksiin ja joiden käyttö toteutui kunnallisen päiväkotitoiminnan puolella.



Kuva 6. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tilinpäätös 2023 toiminnoittain

Kuvassa 6 on esitelty suomenkielisen varhaiskasvatuksen kustannusten jakautuminen eri palvelumuodoille vuonna 2023.

Kunnallisten päiväkotien osuus kustannuksista oli kaksi kolmasosaa eli 67 prosenttia. Yhteisten kustannusten osuus oli 9 prosenttia. Kotihoidon tuen osuus oli 6 prosenttia. Palvelusetelin osuus oli 5,6 prosenttia, yksityisen hoidon tuen 4,7 % ja ostopalvelun 4 %. Perhepäivähoidon 2,4 prosenttia ja avoimen varhaiskasvatuksen 1,6 prosenttia.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa sekä osassa ostopalveluita kustannukset ovat bruttokustannuksia, eli niihin ei sisälly asiakasmaksujen osuutta. Lasten hoidon tuet ovat nettokustannuksia.

3 Kunnallinen varhaiskasvatus

Kunnallista varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja hoitajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Avointa varhaiskasvatusta järjestetään asukaspuistoissa ja kerhoissa.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tarjotaan lapsille varhaiskasvatusta, esiopetusta ja valmistavaa opetusta. Tavoitteena on, että lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen jo ennen esiopetusvuotta. Espoo ei ole mukana kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, mutta järjestää edelleen maksutonta 20 viikkotuntin varhaiskasvatusta viisivuotiaiden ikäluokalle. Esiopetusta ja valmistavaa opetusta käsitellään tarkemmin luvussa 6.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on käytössä varhaiskasvatuspaikkatakuu, joka mahdollistaa tietyin ehdoin lapsen paluun tuttuun varhaiskasvatuspaikkaan, jos lapsi jää pois varhaiskasvatuksesta esimerkiksi huoltajan vanhempainvapaan ajaksi.

3.1 Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito

Vuoden 2023 joulukuussa kunnallisissa päiväkodeissa oli 11 546 lasta, perhepäivähoidossa (hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito) 371 lasta ja kerhotoiminnassa 208 lasta. Perhepäivähoidon kysyntä on viime vuosina vähentynyt, joten valtaosa kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista on päiväkodeissa.

Kunnallisissa päiväkodeissa oli vuoden 2023 aikana suunnilleen ennakoitu lapsimäärä. Alle 3-vuotiaiden osuus oli kuitenkin ennakoitua suurempi, mikä heijastui henkilöstön ja tilojen tarpeeseen.

Varhaiskasvatuspaikkoja lisättiin toimintavuoden aikana ns. poikkeusjärjestelyin, jotta lapset saatiin sijoitettua varhaiskasvatukseen. Keväällä 2023 kunnallisiin päiväkodeihin oli sijoitettu poikkeusjärjestelyin 529 lasta. Poikkeusjärjestelyjä jatkettiin syksyllä 383 lapselle, sillä varhaiskasvatuspaikkojen kapasiteetti ei ole riittävä kysyntään nähden. Varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvun lisäksi haasteena on useiden päiväkotien samanaikainen väistötarve päiväkotitilojen kiireellisten ja suunniteltujen laajempien korjaustoimien ajalle.

Vuonna 2023 otettiin käyttöön Niittyportin, Uusikummun, Kilon, Perkkaan ja Vallipuiston (siirtokelpoinen) päiväkodit. Otaniemen päiväkodin tiloista luovuttiin heinäkuun lopussa.

3.2 Avoin varhaiskasvatus

Avoimet varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lakisääteistä varhaiskasvatustoimintaa täydentävän vaihtoehdon. Avoimen varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat asukaspuistot ja varhaiskasvatuksen kerhot. Ne ovat perheille suunnattuja, pääsääntöisesti maksuttomia palveluja, joissa lapsilla on mahdollisuus luoda ystävyyssuhteita ja harjoitella tärkeitä sosiaalisia taitoja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Avoimen varhaiskasvatuksen palveluja tarjottiin kaikilla palvelualueilla. Asukaspuistoja Espoossa on yhteensä 16.

Asukaspuistoissa tilastoitiin vuoden 2023 aikana kaikkiaan 309 553 asiakaskäyntiä. Keskimäärin kaikissa puistoissa on yhteensä 1 273 asiakaskäyntiä päivittäin. Asukaspuistojen käyttäjinä olivat alle kouluikäiset lapset huoltajineen sekä koululaiset aamuisin ja iltapäivisin. Pienille koululaisille (1–2-luokkalaisille) tarjottiin mahdollisuus maksulliseen välipalaan koulujen toiminta-aikana.

Kerhot tarjoavat vaihtoehdon koko- tai osapäiväiselle varhaiskasvatukselle. Kerhotoiminnan tavoitteena on tukea kotihoidossa olevien lasten varhaiskasvatusta tarjoamalla lapsille toimintaa vertaisryhmässä. Kotihoidon tuella olevien perheiden lapset voivat osallistua kerhotoimintaan huoltajan menettämättä tukea. Jos perheelle maksetaan yksityisen hoidon tukea, ei lapselle voida myöntää kerhopaikkaa. Vuoden 2023 lopussa suomenkielisen varhaiskasvatuksen kerhoissa oli yhteensä 208 lasta.

Asukaspuistotoiminnalle laadittiin kehittämissuunnitelma vuosille 2021–2023. Kehittämisen tavoitteena on ollut laatia monitoimijainen Tulevaisuuden asukaspuisto -konsepti, vahvistaa verkostomaista palveluiden tuottamista, vahvistaa asiakkaiden osallisuutta asukaspuistotoiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa sekä vahvistaa asukaspuistotoiminnan palaute- ja arviointikäytäntöjä. Kehittämistyön tuloksena avoimelle varhaiskasvatukselle on laadittu omat itsearviointikriteerit, luotu uusi toimintasuunnitelma, uudistettu tilastointia ja päivitetty yhteinen toiminta-ajatus Espoo-tarinan mukaiseksi.

3.3 Siivous, kiinteistöhuolto ja ateriapalvelut

Tilapalvelut-liikelaitoksen Palvelutuotanto tuottaa siivous- ja kiinteistöhuoltopalvelut suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimipisteisiin. Palvelu tuotetaan joko omana työnä tai ostopalveluna. Siivouspalveluiden laadusta ja muusta sopimussisällöstä sekä hinnasta on sovittu tulosityksikön kanssa solmitussa sisäisessä palvelusopimuksessa.

Kerran vuodessa tehtävät vuosihuoltotyöt organisoidaan siten, että omassa siivouksessa olevissa kohteissa vuosihuoltotöitä tehdään ympäri vuoden vuosikellon mukaisesti. Näissä kohteissa vuosihuoltotöitä ei välttämättä tehdä kohteen ollessa kesällä suljettuna. Ostopalvelukohteissa vuosihuoltotyöt tehdään pääosin kesäaikana.

Espoo Catering Oy tuotti suurimman osan suomenkielisen varhaiskasvatuksen ateriapalveluista vuonna 2023. Lisäksi kuudessa toimipisteessä ateriapalveluiden järjestämisestä vastasi Palmia Oy.

4 Yksityinen varhaiskasvatus

Kunnallisen varhaiskasvatuksen rinnalla varhaiskasvatuspalveluja järjestävät Espoossa myös yksityiset palveluntuottajat. Tavoitteena on monipuolinen ja alueellisesti saavutettava varhaiskasvatuksen palveluvalikko, jossa perheet voivat valita myös yksityisen varhaiskasvatuspaikan.

Espoon varhaiskasvatuksessa yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään monin eri tavoin. Vaihtoehtoina ovat varhaiskasvatuksen palveluseteliyksiköt, ostopalvelulla järjestettävä varhaiskasvatus, yksityisen hoidon tuella toimivat päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit sekä omassa kodissaan työskentelevät yksityiset perhepäivähoitajat.

Perhe voi saada yksityisen hoidon tukea ja siihen liittyvää Espoo-lisää myös, jos lapselle palkataan hoitaja kotiin. Lisäksi perheet voivat myös halutessaan hoitaa lastaan kotona ja saada sitä varten lapsen hoidon tukia kuten kotihoidon tukea, monikkoperheiden tukea, ottolapsen Espoo-lisää ja joustavaa hoitorahaa.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään Espoossa ostopalveluna, palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella. Espoossa oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa yhteensä 3 820 lasta vuoden 2023 joulukuussa.

Yksityinen varhaiskasvatus	Yksikkömäärät	Lapsimäärät
Päiväkodit, ns. nettobudjetoidut ostopalvelut	18	375
Päiväkodit, kilpailutetut ostopalvelut	7	308
Päiväkodit, palveluseteli	26	1 584
Päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	41	1463
Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	23	67

Taulukko 8. Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan yksiköiden määrä vuonna 2023 ja lasten lukumäärä yksityisissä yksiköissä 31.12.2023 tilanteen mukaan.

4.1 Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta on osa suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön johtamisjärjestelmää. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa toteutetaan ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista

ohjausta ja neuvontaa sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa (varhaiskasvatustilain 53 §).

Yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa olennaista on ohjauksellinen, tiedotuksellinen ja keskustelullinen näkökulma. Ohjauksessa ja neuvonnassa noudatetaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön johtoryhmän hyväksymiä ohjeita.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa yksityisen varhaiskasvatuksen ohjausta, neuvontaa ja valvontaa koordinoi yksityisen varhaiskasvatuksen tiimi, jossa oli edustus asiantuntijoista ja päälliköistä (4 viranhaltijaa) sekä edustajat ruotsinkielisestä varhaiskasvatuksesta.

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjauksen, neuvonnan ja valvonnan työtehtävät on keskitetty kahdelle varhaiskasvatuksen asiantuntijalle kehittämisen palvelualueelle. Kaksi varhaiskasvatuksen asiantuntijaa teki kaikilla seitsemällä palvelualueella ostopalvelu-, palveluseteli ja yksityisen hoidon tuella toimivien varhaiskasvatusyksiköiden auditointi- ja ohjauksikäyntejä. Lisäksi näille kahdelle varhaiskasvatuksen asiantuntijalle keskitettiin vuoden 2023 alusta yksityisten perhepäivähoitajien hyväksynnät ja ohjauksikäynnit sekä työsopimussuhteisten hoitajien hyväksynnät.

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjauksessa ja neuvonnassa painottui vuonna 2023 varhaiskasvatustilain muutos 1.1.2023 alkaen, koska yksityisten päiväkotien ilmoitusmenettely muuttui vuoden vaihteessa luvanvaraiseksi. Palveluntuottajia ohjattiin luvan hakemisprosesseissa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira antoi 1.8.2023 määräyksen yksityisten varhaiskasvatuspalvelujen toimipaikkakohtaisen omavalvontasuunnitelman sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta. Lisäksi Valvira on julkaissut ohjeen ja lomakkeen varhaiskasvatuspalveluiden omavalvontasuunnitelmasta. Palveluntuottajia ohjattiin Valviran uuden omavalvontasuunnitelmalomakkeen sisällöissä.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöä tuettiin kaupungin sisäisenä yhteistyönä eri toimijoiden kanssa ja myös yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Palvelusetelituottajille järjestettiin palvelusetelin sääntökirjan päivittämiseen liittyvä yhteistyötillaisuus 10.2.2023 ennen päätöksentekoa. Lisäksi palvelusetelituottajille ja -päiväkodin johtajille pidettiin yhteistyötillaisuus 25.8.2023.

Vuonna 2023 jatkettiin palveluntuottajien ohjaamista rakennuslupiin liittyvissä asioissa. Palveluntuottajien kanssa käsiteltiin yhteistyössä asiakaspalautteita, muistutuksia ja valvonta-asioita.

Vuoden aikana Espoossa aloitti yksi uusi palvelusetelipäiväkoti 1.9.2023 alkaen, ja kaksi yksityisen hoidon tuen päiväkotia aloitti toimintansa 1.8.2023 ja 9.10.2023 alkaen. Yksi yksityisen hoidon tuen päiväkoti lopetti toimintansa 31.7.2023.

Suomenkielinen varhaiskasvatus järjesti vuoden aikana erilaisia tilaisuuksia yksityisille palveluntuottajille. Kaikille kaupungin yksityisille palveluntuottajille järjestettiin keskitetty yhteistyötapaaminen 8.11.2023. Tilaisuudessa käsiteltiin ajankohtaisia varhaiskasvatusasioita. Lisäksi Espoossa toimiville yksityisille perhepäivähoitajille pidettiin yhteinen tapaaminen 29.8.2023.

Lisäksi toimintavuoden aikana järjestettiin yksityisille palveluntuottajille myös info- ja keskustelutilaisuuksia sekä eri aiheista olevia koulutustilaisuuksia. Palveluntuottajille ja yksiköiden johtajille lähetettiin myös erilaisia koulutustallenteita jaettavaksi henkilöstön käyttöön.

Vuoden 2023 aikana päivitettiin yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta- ja ohjausdokumentteja kuten käyntien pöytäkirjapohjia, Yksityisen varhaiskasvatustoiminnan aloittaminen tai lopettaminen sekä muutokset toiminnassa -ohjeistusta, työsopimussuhteisen hoitajan- ja yksityisen perhepäivähoitajan hyväksymisprosesseja.

Pääkaupunkiseudun kuntien kanssa (Helsinki, Vantaa, Kauniainen, Espoo) tehtävää yhteistyötä jatkettiin muun muassa yhteisillä verkostotapaamisilla yksityisen varhaiskasvatuksen asioissa. Verkostolla oli yhteisiä kokoontumisia kolme kertaa vuoden 2023 aikana.

4.2 Varhaiskasvatuksen palveluseteli

Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön 1.8.2021. Vuoden 2023 lopussa palvelusetelillä oli 1 584 lasta. Varhaiskasvatuspalveluja hankittiin palvelusetelillä 15,5 miljoonalla eurolla.

Yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnassa painottui palvelusetelin käytön tukeminen kaupungin sisäisenä yhteistyönä eri toimijoiden kanssa kuten myös yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Palvelusetelille hakeutui yksi uusi päiväkotitoiminta (Pilke Unikko) vuoden 2023 aikana.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirjan yleinen osa päivitettiin ja hyväksyttiin kasvun ja oppimisen lautakunnassa. Sääntökirjan erityinen osa päivitettiin ja sen hyväksyi viranhaltijapäätöksenä kasvun ja oppimisen toimialajohtaja.

Lisäksi jatkettiin sähköisen palvelusetelituottajaksi hakeutumisjärjestelmän (PSOP) käyttöä palveluntuottajaksi hakeutuvien kanssa.

Kahden varhaiserityiskasvatuksen opettajan työ kohdentui palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuen yksiköiden lasten tuen asioihin.

4.3 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisä

Yksityisen hoidon tukea maksetaan perheille, jotka valitsevat lapselleen varhaiskasvatuksen yksityisestä päiväkodista tai perhepäivähoidosta ja perheille, jotka palkkaavat työsopimussuhteisen hoitajan hoitamaan lapsiaan. Yksityisen hoidon tukea maksettiin 1553 lapsesta joulukuussa 2023.

Yksityisen hoidon tuki ja siihen liittyvä kuntalisä haetaan ja maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta rahoittajana on kunta. Tuki maksetaan varhaiskasvatuspalvelujen tuottajalle, jolloin se ei ole perheelle veronalaista tuloa.

Lakisääteisten tukien yhteydessä maksetaan Espoon päättämiä yksityisen hoidon tuen kuntalisiä. Tarkempi erittely yksityisen hoidon tuesta ja kuntalisistä on liitteessä 1.

Lisäksi Espoo maksaa yksityiseen varhaiskasvatukseen sisaruslisää toisesta lapsesta lukien. Viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen järjestämiseen myönnetään lapsikohtaista kuntalisiä. Nämä lisät maksetaan Espoon kasvun ja oppimisen toimialan talousyksiköstä, koska Kelalla ei ole mahdollisuutta maksaa muita kuin lakisääteisiin tukiin liittyviä kuntalisiä.

Yksityisen hoidon tukeen käytettiin yhteensä 13,1 miljoonaa euroa, josta lakisääteiseen yksityisen hoidon tukeen 3,5 miljoonaa euroa ja kuntalisiin 9,6 miljoonaa euroa. Kuntalisiin sisältyy sisaruslisä, jota maksettiin yksityiseen varhaiskasvatukseen 378 000 euroa ja sekä 5-vuotiaiden lasten maksuttomaan 20 viikkotunnin varhaiskasvatukseen 333 000 euroa.

4.4 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikössä järjestetään varhaiskasvatusta ostopalveluna päiväkodeissa. Ostopalveluna hankitussa varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2023 lopussa 683 lasta.

Kilpailutettuja ostopalvelupäiväkoteja oli vuoden 2023 lopussa seitsemän ja lisäksi varhaiskasvatusta ostettiin 18 päiväkodilta vuosisopimuksen perusteella.

Ostopalvelujen laatua valvotaan säännöllisesti toteutettavilla auditointikäynneillä.

Varhaiskasvatuspalveluja hankittiin ostopalvelusopimuksilla tai maksusitoumuksilla yhteensä 11,7 miljoonalla eurolla.

4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille

Varhaiskasvatusta kehitetään yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa siten, että osa uusista paikoista on yksityisiä. Yksityisten varhaiskasvatuspaikkojen perustamista tuetaan maksamalla starttiraha-avustusta, joka on enintään 3 000 euroa uutta perustettavaa varhaiskasvatuspaikkaa kohden. Starttiraha-avustusta myönnetään tilojen hankkimisesta ja muutostöistä aiheutuviin kustannuksiin ja irtaimistokustannuksiin. Starttiraha-avustusta voidaan myöntää myös toiminnan käynnistämiseen tarvittavan toimintavälineistön ja -materiaalien hankintakustannuksiin.

Vuoden 2023 talousarvioon oli varattu 250 000 euroa starttiraha-avustusten maksamiseen. Rahaa myönnettiin yhteensä 110 500 euroa kahden päiväkodin toiminnan käynnistämiseen liittyviin kuluihin.

5 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä

Lasten kotihoidon tukea maksetaan alle 3-vuotiaiden lasten perheille lapsista, jotka eivät ole varhaiskasvatuksessa. Lasten kotihoidon tukeen kuuluu lakisääteinen kotihoidontuki ja kunnan päättämä kuntalisä (Espoo-lisä). Lasten kotihoidon tuki ja siihen liittyvät kuntalisät maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta kaikista kustannuksista vastaa kunta.

Lakisääteinen hoitoraha perheen nuorimmasta lapsesta oli vuoden 2023 alussa 377,68 eur/kk ja tulosidonnainen hoitolisä 0–202,12 eur/kk. Lisäksi lakisääteistä hoitorahaa maksettiin 113,07 eur/kk alle 3-vuotiaasta sisaruksesta ja 72,66 eur/kk kolme vuotta täyttäneestä sisaruksesta.

1.1.–28.2.2023 Kuntalisä oli 160 eur/kk alle 2 v 6 kk ikäisestä lapsesta. Kotihoidon tuen Espoo-lisän maksamisen ehtona oli, että kaikista perheen lapsista maksetaan kotihoidon tukea. 1.3.2023 lukien kuntalisä oli 160 eur/kk alle 1 v 6 kk ikäisestä lapsesta. Kotihoidon tuen Espoo-lisän maksamisen ehto poistettiin samalla.

Espoossa on lisäksi käytössä kaksi harkinnanvaraista muuta kotihoidon tuen Espoo-lisää; monikkoperheiden tuki ja ottolapsen Espoo-lisä.

Monikkoperheille suunnattua tukea maksetaan, jos perheeseen on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi. Pidennetyn vanhempainrahakauden ajalta maksetaan kunnallisena lasten kotihoidon tukena 160 euroa/kk toisesta lapsesta lukien.

Ottovanhemmille maksetaan kotihoidon tuen Espoo-lisää 160 euroa kuukaudessa ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut 1 v ja 6 kk tai lapsi aloittaa koulun.

Lasten kotihoidon tuen määräraha sisältää lakisääteisen kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen Espoo-lisän. Kotihoidon tukeen käytettiin 16,9 miljoonaa euroa, josta Espoo-lisän osuus oli 2,7 miljoonaa euroa. Joulukuussa 2023 lasten kotihoidon tukea maksettiin 2 148 perheelle yhteensä 2 352 lapsesta.

6 Esiopetus ja valmistava opetus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikkö vastaa esiopetuksen järjestämisestä ja koordinoinnista sekä esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö toteuttaa osan kouluilla tapahtuvasta esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja esiopetuksesta

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna lasten huoltajien on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Maksuttoman esiopetuksen lisäksi lapsi voi olla esiopetukseen liittyvässä varhaiskasvatuksessa.

Vuoden 2023 lopun tilanteessa esiopetusta ja esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestettiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimesta yhteensä 2 782 lapselle 112 päiväkodissa ja 17 koulussa. Lisäksi suomenkielisen perusopetuksen toteuttamassa esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa oli 308 lasta 8 koululla. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 6-vuotiaita lapsia 453.

Esiopetuksen hankinnan kilpailutus toteutettiin dynaamisena toimittajarekisterinä syksyllä 2022. Lisäksi esiopetuksen hankinnan kilpailutus toteutettiin uudelleen keväällä 2023 niille palveluntuottajille, jotka eivät olleet vielä mukana toimittajarekisterissä. Hankinnan tavoitteena on tuottaa laadukasta esiopetusta espoolaisissa yksityisissä varhaiskasvatusyksiköissä, jotka tuottavat varhaiskasvatusta ostopalveluna, palvelusetelillä tai yksityisen hoidon tuella.

Dynaamiseen toimittajarekisteriin valitaan kaikki soveltuvuus-, vähimmäisvaatimukset sekä muut osallistumispyynnössä asetetut vaatimukset täyttävät palveluntuottajat. Esiopetuspalvelun hankinta toteutettiin hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) mukaisesti.

Aluehallintovirasto otti käsittelyyn 12 esiopetukseen liittyvää hallintovalitusta. Niistä seitsemän hylättiin, kolme raukesi ja kaksi palautettiin käsittelyyn.

6.1 Esiopetuksen opiskeluhoolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain uudistus tuli voimaan 1.8.2023, mikä edellytti Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmän perustamista ja Espoon yhteisen opiskeluhoollon suunnitelman tekemistä. Ohjausryhmä vastaa kaupunkitasolla opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Se linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoollon toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja.

Ohjausryhmä perustettiin keväällä 2023 toimialajohtajan päätöksellä. Tässä ryhmässä on edustajat kaikista toimialan tulosityksiköistä sekä Länsi-uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon palveluista. Ryhmän puheenjohtajana toimii erityissuunnittelija Annika Kaarnalehto toimialan esikunnasta. Kokouksia oli vuonna 2023 yhteensä 6 kappaletta, ja yhteistyö on lähtenyt hyvin käyntiin. Opiskeluhoollon kokonaisuutta johtaa toimialan johtoryhmä.

Opiskeluhoitosuunnitelma laadittiin ohjausryhmän alaisen, tulosityksiköistä koostuneen työryhmän toimesta yhteistyössä yksiköiden ja koulujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa, ja hyväksyttiin kasvun ja oppimisen lautakunnassa.

Opiskeluhoitosuunnitelmassa on liitteinä mm. Espoon kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastainen suunnitelma sekä Kriisisuunnitelma. Opiskeluhoillon tavoitteet ovat yhteydessä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa sovittaviin tavoitteisiin sekä muihin opiskeluhoitoa ohjaaviin suunnitelmiin. Opiskeluhoitosuunnitelma on myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman liitteenä.

Opiskeluhoillon palvelujen järjestämisvastuu siirtyi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Muutos oli merkittävä monille työntekijöille sekä kasvun ja oppimisen toimialalle. Hyvinvointialueelle siirtyminen on tuonut opiskeluhoillon järjestämisessä arjen sujumisen haasteita, joita on saatu pikkuhiljaa ratkaistua. Haasteet ovat kuitenkin vaikeuttaneet paikoin työn sujuvuutta mm. psykologiresurssin vajeen vuoksi. Keväällä 2023 otettiin käyttöön keskitetty psykologipalvelu tukemaan esiopetusyksiköitä, joille ei ole voitu nimetä psykologia.

Esiopetusyksiköissä opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa edelleen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä eli yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä hyvinvointityötä johtaa varhaiskasvatustyöryhmän johtaja.

Lakimuutoksen myötä esiopetusyksiköissä ei enää laadita omaa opiskeluhoitosuunnitelmaa, vaan yksikkökohtaiset kirjaukset tehtiin syksystä 2023 alkaen ryhmien esiopetussuunnitelmiin. Yksilöllisen opiskeluhoillon opiskeluhoitokertomuksen säilytysvastuu siirtyi vuoden 2023 alusta koulutuksen järjestäjälle, esiopetuksessa vastuuhenkilöitä ovat varhaiskasvatustyöryhmien johtajat.

7 Henkilöstö

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä oli vuoden 2023 lopussa vakituisia ja määräaikaista työntekijöitä yhteensä 3230.

Syksyllä 2023 perustettiin uusi päiväkodin apulaisjohtajan rooli, jonka tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuksen johtamista. Uudistuksella tavoitellaan päiväkodin johtajien työkuorman purkamista. Samalla pyritään edistämään sitä, että varhaiskasvatuksen arki toimii ja työ sujuu, kun resurssit hyvään johtamiseen paranevat. Uusilla apulaisjohtajilla ei ole vastuullaan omaa lapsiryhmää, jolloin he pystyvät antamaan täyden panoksensa yksikön johtamiseen ja hallinnolliseen työhön ilman, että se on pois pedagogiikasta ja lasten parissa toimimisesta.

Varhaiskasvatustyöryhmien johtajien hallinnollisen työn kuormaa huojentamaan palkattiin elokuussa myös viisi uutta toimistosihteerä. Aiemmin päiväkotien käytössä ei ole ollut sihteeriapua.

Useimmissa varhaiskasvatustyöryhmissä Espoossa on edelleen käytössä varajohtajamalli, jossa varajohtaja toimii hallinnollisten tehtävien ohella myös lapsiryhmässä. Myös nykyisten varajohtajien työtä kehitetään ja heidän mahdollisuuksiaan keskittyä johtamisen tukemiseen parannetaan. Tätä varten palkattiin 20 uutta lastenhoitajaa, joiden tarkoituksena on sijaistaa varajohtajia lapsiryhmässä, jotta varajohtajan työpanosta vapautuu hallinnolliseen työhön.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on käytössä osaamisperusteinen henkilöstösuunnitelma. Varhaiskasvatuksen perustana on henkilöstön laaja-alainen osaaminen, jonka avulla edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä huoltajien

kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämistä voi lukea lisää luvusta 7.2.

Vuonna 2018 käynnistynyttä varhaiskasvatustalouden edellyttämää henkilöstörakenteen muutosta jatkettiin osin hidastettuna, sillä rakennemuutos vaikutti osaltaan varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuteen. Vuoden aikana vaihdettiin 20 vapautunutta lastenhoitajan tehtävää joko varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi.

Varhaiskasvatuksen sosionomien määrää lisätään vähitellen muun muassa vaihtamalla henkilöstörakenteen muutoksessa vapautuvista lastenhoitajan tehtävistä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi ja perustamalla uusiin päiväkoteihin sosionomin tehtäviä. Vuoden 2023 lopussa sosionomin tehtävissä oli 20 työntekijää, joista osa oli hanketyöntekijöitä.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen laajentuvaa toimintaa varten perustettiin 73 uutta tehtävää ja 22 tehtävään tehtiin nimikemuutos.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuustilanne ei parantunut edellisestä vuodesta. Syksyllä 2023 noin puolta varhaiskasvatuksen opettajan tehtävistä hoiti henkilö, jolla oli tehtävässä edellytetty kelpoisuus. Usein opettajan tehtäviä hoiti varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, jolloin myös heistä on ollut pulaa. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviä hoitavista kelpoisia oli 61 %. Varhaiskasvatuksen erityisopettajista 66 % omasi kelpoisuuden.

7.1 Työhyvinvointi, työsuojelu ja työturvallisuus

Vuoden 2023 aikana koronaepidemia rauhoittui jäädäkseen pysyväksi kiertolaiseksi varhaiskasvatuksen arkeen. Välillä ollen piilossa ja jälleen itsestään muistuttaen, kulkien varhaiskasvatustyksiköstä toiseen aiheuttaen sairastumisaallon. Maskit ja käsidesit olivat jääneet taakse, mutta tarvittaessa niitä osattiin nyt sujuvasti käyttää. Onneksi sairastumiset olivat pääsääntöisesti lievää muotoa. Vuoden 2023 aikana varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja lapsia vaivasi myös runsas ja sitkeä virusinfektioiden määrä.

Hallinnossa työskentelevät henkilöt tekevät nykyään pitkälti hybridityötä, joka sisältää lähi- ja etätöiden yhdistämistä. Tarvittaessa myös kokouksia voidaan järjestää hybridinä, jolloin osa osallistuu etänä ja osa paikan päällä.

Varhaiskasvatustyksiköiden johtajat ja henkilöstö olivat kovan kuormituksen alla. Koko vuoden toimintaa hankaloitti henkilöstöpula, myös sijaisista ja avustavasta henkilöstöstä, ja jota syksyllä ryöpsähtäneet virusinfektiot sairaspöissaolojen runsautena entisestään heikensi. Lisäksi useisiin varhaiskasvatustyksiköihin jouduttiin lisäämään määräaikaaisesti henkilöstöä, jotta kaikille lapsille saadaan varhaiskasvatuspaikka. Kuormittumista lisäsi myös erilaiset henkilöstön keskinäiset ristiriidat sekä haastavien lasten kanssa työskentely.

Korona-vuosien laskua maksettiin vuoden aikana henkilöstön mielen hyvinvoinnin heikkenemisenä. Tämä näkyi merkittävänä sairauspöissaolojen kasvuna juuri mielenterveyden häiriöiden diagnooseina. Eniten mielenterveyden häiriöt ovat lisääntyneet nuorten 25–29-vuotiaiden työntekijöiden kohdalla, ja myös alle 25-vuotiaiden kohdalla on merkittävää sairauspöissaolojen kasvua. Tähän asiaan tulee vuoden 2024 aikana pureutua etsien perusteluita ja laatia korjaavia toimenpiteitä. Taustalta löytynee yhtenä syynä ei-kelpoisen henkilöstön suuri määrä, joka tuo kuormitusta työstä suoriutumiseen.

Työhyvinvointia puolestaan tuki ja lisäsi johtamiseen osoitettu tuki, kuten uusien aluesihteereiden palkkaaminen ja apulaisjohtajamallin käyttöönotto. Lisäksi syksyllä palkattiin lisää varahenkilöitä vapauttamaan varajohtajia ajoittain johtajien tueksi. Jaetun

pedagogisen johtamisen mallin opettelu ja käyttöönotto tukevat osaltaan yksöiden johtamista ja näin henkilöstön työssä jaksamista.

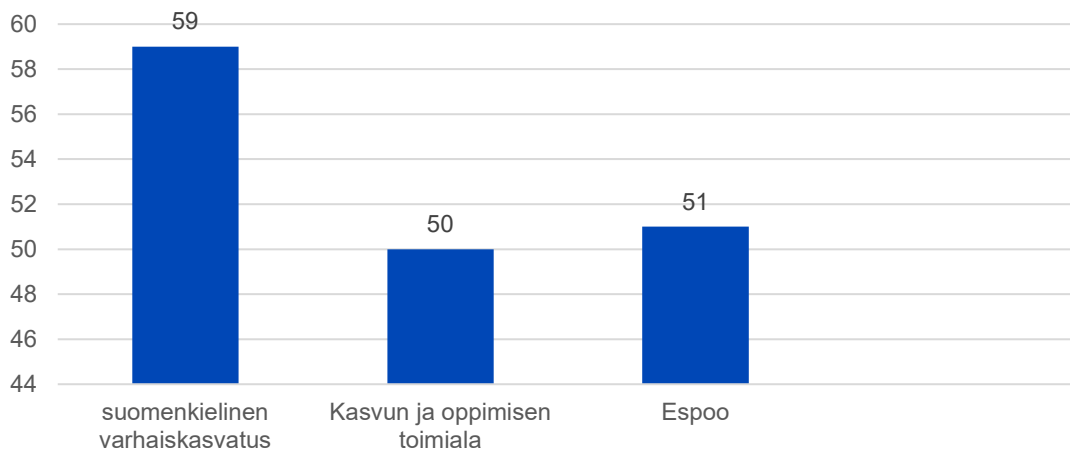
Varhaiskasvatustyöyksiköiden kehittämis- ja työhyvinvointipäivät palasivat koronan jälkeen takaisin toimintakulttuuriin ja osaltaan tukivat työhyvinvointia.

Edelleen henkilöstön ja johtajien työhyvinvointia pyritään parantamaan Kunta10-kyselyn tuloksista johdettujen kehittämiskohteiden avulla.

Kunta10-tutkimus on Työterveyslaitoksen johtama monivuotinen seurantatutkimus, jossa seurataan henkilöstön työhyvinvointia ja työelämän kehittymistä 11 kunnassa. Säännöllisesti kerätty tieto työyhteisöjen tilasta sekä työssä ja johtamisessa tapahtuneista muutoksista palvelee sekä kehittämistoimenpiteiden kohdentamista että toteutettujen toimenpiteiden seurantaa. Tieteelliseltä kannalta säännöllisesti toistuvat mittaukset antavat mahdollisuuden tutkia luotettavasti työelämän vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaistulos oli tutkimuksessa heikompi kuin kasvun ja oppimisen toimialan ja koko Espoon kokonaistulos.

Kunta 10 -kokonaissijoitus sijoittuminen 1=paras, 100 = heikoin 2022



Kuva 7. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen Kunta10-kokonaissijoitus vuonna 2022

Tutkimukseen sisältyi kysymyksiä työstä, työyhteisöstä sekä esimiestyöstä ja johtamisesta. Kyselyn tuloksista ilmeni henkilöstön kokevan työn imua ja panostavan paljon työhönsä. Samalla kokemus työmäärän lisääntymisestä oli kasvanut ja työn hallinnan tunne on edelleen heikentynyt. Näihin syitä on kerrottu edellä.

Edellisen kyselyn (v. 2022) tulosten pohjalta on laadittu kehittämistoimenpiteet vuosille 2023–2024.

Kehittämiskohteiksi suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa nostettiin:

1. Työilmapiirin parantaminen ja positiivisuuden lisääminen, koska kyselyn tuloksien mukaan työnantajan vaihtamista oli harkinnut 47 %.

Kehittämistoimenpiteet

- Hyveet ja positiivinen pedagogiikka käyttöönotto ainakin soveltuvin osin kaikissa yksiköissä.
 - Suvan toimintakulttuurin avaaminen ja siitä edelleen yksikön toimintakulttuurin sanottaminen ja kehittäminen.
 - Jokainen työyhteisö kuvaa oman hyvän työilmapiirin toimintatavat tiimisopimukseen.
 - Johtamisen työkaluksi huoneentaulu hyvän työilmapiirin toimenpiteiksi.
 - Esihenkilö pyytää täyttämään lähtökyselyn ja tarjoaa kaikille mahdollisuuden lähtökeskusteluun.
 - Parannetaan lähtökyselyprosessia, jotta saadaan aluetasoiset tiedot.
2. Jokainen työntekijä on saanut perehdytyksen sekä työntekijät tuntevat oman ja työkavereiden tehtäväkuvat, koska kyselyn tuloksien mukaan vain 33 % kokee, että työ on hallittavissa ja 27 % kokee, että työpäivän aiheuttamasta rasituksesta palautuu hyvin.

Kehittämistoimenpiteet

- Jaetun pedagogisen johtamisen mallin käyttäminen
 - Kaupunkitasoisen perehdytysuunnitelman käyttäminen
 - Pedagoginen osio tehdään tulosyksikkötasoisesti tähän rinnalle
 - Pikaperehdytysohjeen käyttö joka yksikössä
 - Varajohtajan työn toimintaperiaatteiden päivittäminen
 - Apulaisjohtajan tehtäväkuvan käyttöönotto
 - Jokaisen työntekijän kanssa käydään koko tiimin tehtäväkuvat läpi
3. Väkivalta- ja uhkatilanteiden vähentäminen. Koska 62 % on kokenut haastavia tilanteita lasten taholta.

Kehittämistoimenpiteet

- Haastavat asiakastilanteet -koulutus mm. työsuojelupareille (noin 220 henkilöä).
- Haasteellisen käyttäytymisen ennaltaehkäisy ja hallinta -koulutus (MAPA)
- Lapsikohtainen turvallisuussuunnitelma tarvittaessa
- KOTO:n ohjeistus Turvallinen koulupäivä

Kehittämiskohteiden toimenpiteiden toteutumista seurataan.

Vuonna 2023 työsuojeluparien (yksikön esihenkilö ja yksikön työsuojeluasioita koordinoiva henkilö) koulutukselliset tapaamiset pidettiin kevät- ja syyskaudella, yhteensä kaksi kertaa. Kevään luennon aiheena oli haastavat ja kuormittavat tilanteet asiakasrajapinnassa. Syksyllä tutustuttiin kriisitilanteiden toimintaohjekortteihin sekä kuultiin alustus aiheesta vetovoimaa voimavaroista. Lisäksi ohjeistettiin kemikaaliluettelon käyttöön ja tutustuttiin työsuojelun tietopankin materiaaleihin. Molemmat luennot tavoittivat noin 170 kuulijaa.

Vuonna 2023 tehtiin 169:ssä varhaiskasvatuksen yksikössä riskienarviointi. Keskeisimmiksi riskeiksi nousivat järjestys, siisteys ja liukkauden torjunta sekä työn kuormitus. Myös lämpöolosuhteet koettiin merkittävänä riskinä. Tällä viitataan kesän sisälämpötiloihin helteellä.

Vuonna 2023 on tapaturmavakuutusyhtiön tiedon mukaan tapahtunut 409 työ- tai työmatkatapaturmaa. Näistä 300 on ollut työtapaturmia ja 109 työmatkatapaturmia. Tehtyjen ilmoitusten määrä on lukumääräisesti pitkäaikaista keskiarvoa suurempi. Alkuvuoden kuukaudet ovat työtapaturmien kohdalla huippukuukausia johtuen oletettavasti talvikeleistä ja liukkaudesta.

Työhyvinvoinnin ja työsuojelun työryhmä koordinoi ja kehittää varhaiskasvatuksen työhyvinvointi- ja työsuojelutoimintaa. Työryhmän jäseninä toimivat viisi varhaiskasvatuksen aluepäällikköä, kolme työsuojeluvaltuutettua ja henkilöstön edustaja.

Vuonna 2023 työryhmä päivitti turvallisuussuunnitelmaa ja pelastussuunnitelman. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintakortit äkillisissä tilanteissa päivitettiin noudattamaan kasvun ja oppimisen toimialan vastaavia ohjeistuksia. Käytiin aktiivista vuoropuhelua työsuojelun ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon välillä koskien koronaepidemian vaikutuksia henkilöstön työhyvinvointiin ja siihen liittyviin toimenpiteisiin sekä viestintään.

Vuoden aikana järjestettiin hätäensiapukursseja 5 kertaa ja EA1-koulutuksia 5 kertaa yhteistyössä Omnian kanssa. Syksyllä 2023 tehtiin varhaiskasvatustyöyksiköiden johtajille työhyvinvointikysely, jonka mukaan 74 % johtajista oli erittäin tyytyväinen tai tyytyväinen työhönsä. Toisaalta taas henkilöstön runsaat sairaspöissaolat, henkilöstön saatavuus ja osaamisvaje kuormittivat johtajan työtä. Positiivisena seikkana voi todeta henkilöstölle joulukuussa tehdyssä työfiiliskyselyssä 76 % vastaajista suosittelleen työnantajaa, kaupungin tavoitetason ollessa 70 %. Työfiiliskyselyssä 82 % vastaajista koki esihenkilön kannustavan ja tukevan. Edellisen vuoden vastaavan ajan luku oli 77 %.

Lisäksi työryhmä seurasi ja arvioi Kunta10-tutkimuksesta nousseita kehittämiskohteita ja järjesti työsuojeluparien tapaamisia sekä kehitti niiden sisältöä työhyvinvoinnin ja työsuojelutoiminnan vahvistamiseksi.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen työolojaoksen tavoitteena on parantaa tulostyöyksikön työturvallisuus- ja työhyvinvointikulttuuria. Työolojaosto kokoontui 4 kertaa vuodessa. Tapaamisissa käydään läpi mm. terveystarkastajien lausunnot työpaikkaselvityksistä, työtapaturmista sekä riskien arvioinneista nousevia seikkoja.

7.2 Osaamisen kehittäminen

Varhaiskasvatuslaissa määrätään henkilöstön täydennyskoulutusveloitteesta. Henkilöstön osaamisen kehittämisestä huolehdittiin tarjoamalla eri henkilöstöryhmille suomenkielisen varhaiskasvatuksen strategisten painopisteiden ja tarpeen mukaista monipuolista ja lakisääteistä henkilöstökoulutusta. Koulutukset suunnitellaan huomioiden varhaiskasvatuksen pedagogisen kehittämisen painopisteitä.

Tärkeänä osaamisen kehittämisessä oli vuonna 2023 edelleen varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen oppimissuunnitelman todentumisen prosessiin liittyvän koko henkilöstön osaamisen vahvistaminen.

Vuonna 2023 järjestettiin koulutuksia sekä omana tuotantona että ostettuna ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Osa koulutuksista järjestettiin kehittämishankkeiden tai yhteiskehittämisen kautta. Hanketyöntekijät tekivät tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatustyöyksiköiden henkilöstön kanssa esimerkiksi heidän järjestämiensä koulutusten kautta. Moni koulutuskokonaisuus ja toteuttamistapa on syntynyt varhaiskasvatustyöyksiköiden henkilöstön palautteiden ja toiveiden pohjalta.

Toimimme osan viime vuodesta edelleen hieman poikkeuksellisissa oloissa ja osa koulutuksistamme toteutettiin tästä syystä etäyhteyksillä. Koulutusten järjestäminen etänä on koettu hyvänä tapana toteuttaa koulutusta ja perehdytystä monestakin syystä. Henkilöstön ei tarvitse poistua yksiköstä koulutuspaikkaan ja koulutuksiin voi näin myös osallistua etänä useampi henkilö samasta yksiköstä. Etäyhteyksillä järjestetyt koulutukset on usein myös tallennettu ja näihin voidaan myöhemmin palata esimerkiksi yksikön kokousten tai pedatiimien yhteydessä.

Vuonna 2023 jatkoimme Teamsillä toimimisen opastusta ja koulutusta. Etänä tapahtuvaa koulutusta tuettiin ostetuilla tallenneverkkokoulutuksilla. Panostus tv-t-koulutuksiin, erityisesti etätyövälineiden käyttöön, on helpottanut sekä etäkoulutusten järjestämistä että yhteistyötä huoltajien kanssa.

Järjestimme oppisopimuskoulutuksia yhteistyössä Omnian kanssa. Teimme yhteistyötä mm. hankkeissa myös ammattikorkeakoulujen, Helsingin yliopiston sekä Hy+:n kanssa. Avustuksilla toteutetut kehittämishankkeet toimivat myös osaamisen kehittämisen välineenä.

Koulutuksista tiedotettiin henkilöstöä tulosityksikön vuoden aikana täydentyvän koulutuskalenterin ja Essin uutisjulkaisujen kautta. Tietyille ammatti- tai henkilöstöryhmille suunnatuista koulutuksista ja niihin ilmoittautumisesta tiedotettiin myös sähköpostitse. Tulosityksikön tietopankin Koulutustallennekirjastoa täydennettiin vuonna 2023 tallennetuilla koulutuksilla.

Suurimpia koulutuskokonaisuuksia vuoden 2023 aikana olivat

- Päiväkodin johtajien pedagogiikan johtamisen täydennyskoulutus; Johtamisen, laadun ja arvioinnin kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Koulutuskokonaisuus oli suunnattu johtajille ja vara-/apulaisjohtajille ja se toteutettiin lokakuu 2022-marraskuu 2023 välisenä aikana.
- 30 Kieli- ja kulttuuriopettajan positiivisen pedagogiikan (Huomaa hyvä) täydennyskoulutus oppisopimuskoulutuksena yhteistyössä Omnian kanssa.
- Tutorkoulutus; työvälineinä hyveet ja positiivinen pedagogiikka. Koulutus rakentui Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon pohjalle, tutkinnonosana Aikuisten ohjaus eri elämäntilanteissa, 50 osp.
- Lastenohjaajan oppisopimuskoulutus, jossa oli 50 oppisopimuskoulutuspaikkaa. Lisäksi 25 vuonna 2022 aloittanutta lastenohjaajaoppisopimusopiskelijaa valmistui vuoden 2023 aikana.
- Keväällä 2023 alkoi pilottina kielituettu vieraskielisten työllistämisen projekti lastenohjaajan oppisopimukseen. Se järjestettiin yhteistyössä Espoon kaupungin varhaiskasvatuksen, Omnian Osaamiskeskuksen, Omnian ja Suomen Diakoniaopiston kanssa. Pilottiin valittiin mukaan 15 vieraskielistä osallistujaa (A2.2. kielitaitotasolta) ja 10 kielitietoisesta työllistämisestä kiinnostunutta varhaiskasvatusyksikköä.
- Seuren kanssa yhteistyössä aloitettiin 25 opiskelijapaikan lastenohjaajan oppisopimuskoulutus.
- Laaja-alaisten erityisopettajien Nepsy-valmentajakoulutusta jatkettiin. Keväällä 2023 valmistui 18 valmentajaa ja syksyllä 2023 alkoi toinen, 20 osallistujan Nepsy-valmentaja koulutus. Koulutuksen tavoitteena on lisätä henkilökunnan neuropsykiatrista osaamista.

Koulutusten sisällöissä korostuivat muun muassa esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen pedagogiikka (lapselle ominaiset tavat toimia, kasvun ja oppimisen tuki, tieto- ja viestintätekniikka ja mediakasvatus, monikulttuurisuus ja kielitietoinen varhaiskasvatus), johtaminen ja työyhteisöjen kehittäminen sekä yhteistyö huoltajien kanssa.

Tuleville tv-tutoreille sekä muille kiinnostuneille järjestettiin tv-t-koulutusta etäverkkokoulutuksena yhteistyössä ns. Ennakoivien käyntien -palvelutuottajan sekä hanketyöntekijöiden kanssa. Koulutuksiin kutsuttiin mukaan myös Espoon yksityisten sekä ostopalveluyksiköiden henkilökuntaa.

Varhaiskasvatusyksiköihin koulutettiin edelleen www-sivustojen päivittäjiä, jotta yksiköiden www-sivut saadaan ajan tasalle ja yksiköt voivat itse tuottaa sisältöä.

Koulutuksen saavutettavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi koulutusta järjestettiin myös varhaiskasvatyksiköissä ja palvelualueilla. Koulutuksista kerättiin palautteet, joita hyödynnettiin koulutusten kehittämisessä. Sähköisen koulutuskalenterin käyttö lisääntyi ja koulutuskalenterin käyttöön liittyviä prosesseja kehitettiin.

Vuoden 2022 syksyllä laadittiin vuodelle 2023 koulutussuunnitelma, jossa painottui edelleen velvoittavaksi tulleen valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset osaamisen kehittämisen tarpeet (muun muassa inklusio-osaaminen, digiosaaminen, monikulttuurisuus ja kestävä kehitys).

7.3 Henkilöstön saatavuus ja rekrytointimarkkinointi

Henkilöstötilanne varhaiskasvatuksessa oli koko vuoden haastava sekä omien työntekijöiden että sijaisten ja vuokratyövoiman osalta. Erityisesti kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien, mutta myös muun henkilöstön rekrytointi oli vaikeaa koko vuoden ajan. Hankala henkilöstön saatavuustilanne lisäsi osaltaan vuokratyövoiman käyttöä.

Suomenkielinen varhaiskasvatus oli aktiivisesti mukana kaupungin henkilöstön saatavuusohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa. Varhaiskasvatuksessa on valmisteltu jo ennen saatavuusohjelman käynnistymistä henkilöstön saatavuutta ja pitovoimaa edistäviä toimenpiteitä, esimerkiksi ns. kannustuslisää maksettiin määräaikaisena kokeiluna päiväkoteihin, joissa työ on tavanomaista haastavampaa, kun päiväkodit ovat eriytyneet asiakaskunnan osalta.

Henkilöstön saatavuushaasteiden vuoksi rekrytointimarkkinointiin panostettiin voimakkaasti.

Suomenkielinen varhaiskasvatus oli rekrytointikulmalla esillä seuraavissa tapahtumissa:

- 18.1.2023 My Future Work 2023
- 16.1.2022 Tuudon digitaaliset rekrymessut
- 27.1.2022 Educa
- 1.2.2022 Tampereen Yrityspäivät
- 9.5.2022 Taitaja 2023
- 9.11.2022 Varhaiserityiskasvatuksen päivät – lapsen tueksi
- 19.1.2023 DuuniOmnia
- 19.1.2023 Aalto University Summer Job Day 2023
- 20.1.2023 HelsinkiUNI Career Day recruitment event
- 26.1.2023 Contact Forum 2023 (LIVE)
- 1.2.2023 UusioUra 2023
- 1.2.2023 Duuniin.net 2023
- 2.2.2023 Hoiva- ja kasvatustalan rekrytointitapahtuma, MiniMessut
- 7.2.2023 Osallistavan kehittämistoiminnan OSKE-tori
- 16.2.2023 Minimessut
- 7.3.2023 Rekrytori Ukraina
- 9.3.2023 Minimessut
- 25.3.2023 Satakunnan varhaiskasvattaja
- 30.3.2023 Työnantajatreffit
- 4.4.2023 Work for you
- 20.4.2023 Varian rekrymessut
- 24.4.2023 Vasta valmistuvien opettajien infotilaisuus
- 27.4.2023 TalentMatch Recruitment Event
- 15.8.2023 CAMPUS KUNGSGÅRDEN SÖFUK
- 7.9.2023 Työnantajatreffit
- 27.9.2023 Step-ammattiopiston rekrytorit
- 28.9.2023 Megarekry

- 5.10.2023 Liven rekrymessut
- 6.10.2023 Varhaiskasvatusmessut
- 10.10.2023 Kirkkonummen rekryfestarit
- 31.10.2023 Aalto Thesis Fair
- 2.11.2023 Aalto Talent Expo
- 16.11.2023 Minimessut
- 23.11.2023 Talent Boost Summit
- 30.11.2023 Kira rekry/Mittari-rekry

Rekrytointimarkkinointia tehtiin myös sähköisillä alustoilla ja printissä.

Duunitorin kanssa tehtiin kampanja, joka sisälsi artikkelin ja yhden suomenkielisen rekrytointimarkkinointivideon sekä näiden materiaalien somekampanjoinnin keväällä ja syksyllä. Duunitorin kautta ostettiin myös lisänäkyvyyttä Espoon varhaiskasvatuksen työpaikkailmoituksille.

Avidlyn kanssa tehtiin koko vuoden pyörinyt Display-kampanja, jolla haettiin näkyvyyttä Googlen hakusanamainonnalla ja Googlen eri palveluissa. Myös Kuntarekryn kanssa toteutettiin digimarkkinointikampanja keväällä.

Joblyn kanssa toteutettiin sisältömarkkinointiartikkeli, joka näkyi Iltalehti.fi:ssä kahden kuukauden ajan keväällä. Contenthousen kanssa toteutettiin sisältömarkkinointiartikkeli, joka julkaistiin joulukuussa Helsingin sanomien mainosliitteessä.

Valmistuvia tai opinnoissaan pitkällä olevia varhaiskasvatuksen erityisopettaja opiskelijoita lähestyttiin sähköpostite keväällä 2023. Kirje lähetettiin Helsingin, Jyväskylän, Joensuun ja Rauman yliopistoissa opiskeleville.

Ilmoitustilaa ostettiin Lastentarhanopettaja ja Opettaja-lehdistä sekä Suomen lastenhoitoalan ammattilaiset Slal ry:n verkkosivuilta. Lisäksi sponsoroitiin varhaiskasvatuksen opiskelijoiden Ebe ry:tä, jolta saatiin vastineeksi näkyvyyttä järjestön vuosijuhlissa sekä somekanavissa.

8 Pedagoginen toiminta ja yhteistyö

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Se luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle.

Vuonna 2023 pedagogiikan sisällölliset painopisteet olivat moninaisia, koska lainsäädännön ja varhaiskasvatuksen normien muutokset edellyttivät edelleen normien todentumisen edistämistä esimerkiksi lapsen tuen osalta. Toiminnan laaja-alaista kehittämistä sekä jatkuvan arvioinnin kehittämisprosessia jatkettiin edelleen. Pedagogisen toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä korostui vielä kevätkaudella inklusio ja leikki ja syksystä alkaen kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus

8.1 Varhaiskasvatussuunnitelmat

Varhaiskasvatustilaki ja Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet uudistuivat 2022 ja 2023 käytössä oli edelleen 1.8.2022 käyttöön otettu Espoon kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Laadittuun Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuvaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä. Niin sanottu ryhmävasu on ryhmän toiminnan suunnittelun työväline, mutta se sisältää myös ryhmän toiminnan suunnittelussa huomioitavat yksikkökohtaiset kirjaukset ja yksikön yhteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman.

Lapsiryhmissä laadittiin jokaiselle lapselle yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka toteutusta arvioitiin ja jota päivitettiin lapsen tarpeiden

mukaisesti. Esiopetuksessa lapselle laadittiin Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ja siinä huomioitiin tarpeet sekä esiopetuksen että liittyvän varhaiskasvatuksen osalta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma on kirjattu syksystä 2022 alkaen sähköisesti eVaka-asiakastietojärjestelmään.

1.8.2022 alkaen käytössä olleen päivitetyn kuntakohtaisen esiopetussuunnitelman muutoksista seuranneiden uudistusten toteutumisesta edistettiin esimerkiksi oppilaan ja opiskelijan oikeusturvaan ja oppimisympäristöjen turvallisuuteen liittyen. Avuksi järjestettiin erilaisia koulutuksellisia tilaisuuksia ja tuettiin tukimateriaalin käyttöä lapsiryhmissä.

8.2 Lapsen tuki

Silloisessa opetus- ja varhaiskasvatustalokunnassa päätettyjen kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen linjausten mukaan tuki järjestetään ensisijaisesti erilaisin joustavin järjestelyin lapsen omassa päiväkotitai perhepäivähoitoryhmässä inklusion periaatteiden mukaisesti. Toimiva yhteistyö huoltajien kanssa on keskeisessä asemassa lapsen tuen suunnittelussa.

Kevätkaudella 2023 jatkettiin henkilökunnan perehdyttämistä uusiin lapsen tuen prosesseihin ja lomakkeisiin sekä inklusiiviseen toimintakulttuuriin. Henkilökunnalle järjestettiin koulutusta ja erilaisia kyselytunteja tuen prosesseista, tuen tasoista ja tuen muodoista sekä inklusiivisesta toimintakulttuurista.

Lapsen tukeen liittyviä prosesseja ja toimintatapoja arvioitiin laajasti kevään aikana Varhaiskasvatustalokuntien johtajille, laaja-alaisille erityisopettajille, erityisryhmien ja pedagogisesti vahvistettujen ryhmien tiimeille sekä avustajille suunnattiin kyselytutkimus, jonka tavoitteena oli arvioida uusia tuen prosesseja sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumista. Laaja-alaisille varhaiskasvatustalokuntien johtajille oli lisäksi kolmen viikon työajan seuranta, jonka tarkoituksena oli kartoittaa, miten lakiuudistus vaikutti työajan jakautumiseen hallinnollisten tehtävien ja lapsiryhmissä työskentelyn kesken. Huoltajien käsityksiä inklusiivisuudesta ja sen toteutumisesta saatiin Tuki- ja inklusiivisuushankkeen järjestämistä työpajoista. Niitä hyödynnettiin kunnallisen varhaiskasvatustalokunnan arviointiraportissa.

Yksityisessä varhaiskasvatustalokunnassa kysely tehtiin palveluseteliyhtälöiden ja yksityisen hoidon tuen yksiköiden johtajille. Sekä kunnallisen varhaiskasvatustalokunnan arviointiraportti että yksityisen varhaiskasvatustalokunnan arviointiraportti vietiin tiedoksi kasvun ja oppimisen lautakuntaan joulukuussa.

Vuoden 2023 aikana laadittiin Lapsen tuen käsikirja sekä kunnalliseen että yksityiseen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatustalokunta pääsi mukaan tekemään pedagogisen tuen osuutta. Käytännön esimerkit kerättiin henkilökunnalle järjestetyillä kyselytunneilla ja ne työstettiin osaksi käsikirjaan. Käsikirjan valmistuttua siitä järjestettiin erilaisia koulutuksia sekä kyselytunteja. Syksyn aikana päivitettiin myös pedagogisia asiakirjoja eVakaan.

Palvelualueilla työskenteli kahdeksan varhaiserityiskasvatustalokunnan koordinaattoria sekä 79 laaja-alaista varhaiskasvatustalokunnan erityisopettajaa. Varhaiskasvatustalokunnan erityisopettajien rekrytoinnissa oli suuria haasteita ja kaikkia vakansseja ei saatu täytettyä. Laaja-alaiset varhaiskasvatustalokunnan erityisopettajat työskentelivät varhaiskasvatustalokunnissa yhdessä henkilökunnan kanssa käyttäen menetelminä muun muassa mallintamista, samanaikaisopetusta ja ohjauskeskusteluja. Lakiuudistuksen myötä laaja-alaisen erityisopettajien työtä kohdistuu lapsen tuen hallintopäätösten valmisteluun.

Yksityisen varhaiskasvatustalokunnan lasten tuen konsultointi- ja koordinoitavissa jatkoi kaksi varhaiserityiskasvatustalokunnan koordinaattoria. Heidän työtehtävänsä selkiytyi ja kehittyi vuoden

2023 aikana. Heidän työpanostaan suuntautui konsultoinnin lisäksi hallintopäätösten valmisteluun.

Jokaisella palvelualueella oli alueen tarpeiden mukaisesti erityisryhmiä (25) ja pedagogisesti vahvistettuja ryhmiä (37). Lisäksi suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa oli eriytävistä avustajia ja avustajia sekä vakinaisissa tehtävissä että määräaikaisten Seure henkilöstöpalvelut Oy:stä hankittuna. Kehityksen ja oppimisen tukeen kohdennettiin myös lastenhoitajan resurssia. Palvelualueilla työskenteli 34 resurssilastenhoitajaa lasten kehityksen ja oppimisen tuen tehtävissä. Tämä lastenhoitajien resurssi mahdollisti toimimisen tarkoituksenmukaisissa pienryhmissä lapsen kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja esihenkilöille järjestettävissä koulutuksissa huomioitiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostuva inklusiivisuus sekä nepsy-osaaminen.

Ennaltaehkäisevää työtä jatkettiin perhe- ja sosiaalipalvelujen kanssa. Yhteistyö neuvolan, lasten kuntoutuspalveluiden, lasten psykiatrisen yksikön ja perheneuvolan kanssa oli keskeisessä asemassa. Esiopetusta koskeva opiskeluhoito toteutui yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöstön kanssa. Opiskeluhoitoa koskevasta muutoksesta voi lukea luvusta 5.

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen Tuki- ja inklusio -hanke (osana Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -kehittämishanketta 2020–2022) päättyi heinäkuussa. Hankkeessa työskennelleet koordinaattorit siirtyivät työskentelemään Vaka-tuen edistämisen projektiin. Projekti oli vahvasti mukana Lapsen tuen käsikirjan tekemisessä sekä jalkauttamisessa. Projektin kautta järjestettiin henkilökunnalle koulutusta ja kyselytunteja. Nepsy-koulutukset järjestettiin myös tästä projektista.

Suomenkielinen varhaiskasvatus pääsi elokuussa 2022 mukaan koko Länsi-Uudellamaalla toteutettavaan Lastenpsykiatrisen jalkautuva tuki varhaiskasvatukseen (LAVA) -hankkeeseen (2022–2023) toimimiseen. Keväällä jatkettiin työskentelyä varhaiskasvatustyöryhmien työntekijöiden kanssa eikä ryhmän lapsille syntynyt asiakkuutta lastenpsykiatriseen yksikköön. Varhaiskasvatustyöryhmien arkeen tuodun lastenpsykiatrisen tuen tavoite oli toisaalta toimia ennaltaehkäisevästi eli vähentää mahdollista raskaampien palveluiden tarvetta ja toisaalta tukea oikeiden palveluiden piiriin ohjautumisessa. Syksyn aikana hanke ei jalkautunut varhaiskasvatustyöryhmiin, vaan laaja-alaisille erityisopettajille järjestettiin työnohjauksellisia tapaamisia. Hankkeen avulla pyrittiin lisäämään varhaiskasvatuksen henkilökunnan työssä jaksamista osaamista kehittämällä.

Kunnallisessa ja ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 1208 (10,1 %) tarvitsi kehityksen ja oppimisen tukea vuonna 2023. Hallintopäätökset tehtiin 980 lapselle. Näistä 700 oli tehostetun tuen päätöksiä, 270 erityisen tuen päätöksiä sekä 10 päätöksiä avustamispalveluista yleiseen tukeen. Yleisestä tuesta ei tehdä hallintopäätöstä, mutta se oli merkitty 228 lapselle. Jatkossa saamme luotettavammin tiedon eVakasta myös yleisestä tuesta. Vuoden 2023 määrä ei ole luotettava.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa (palveluseteliyksiköt ja YHT) tehtiin yhteensä 59 hallintopäätöstä, joista 41 oli tehostetun tuen päätöstä, 16 erityisen tuen päätöstä ja 2 päätöstä avustamispalveluista yleiseen tukeen.

Suomenkielinen varhaiskasvatus ja suomenkielinen opetus vahvistivat tukea tarvitsevien lasten kasvun ja oppimisen tuen järjestämistä jatkumona varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Työ kohdentui erityisesti tämän siirtymävaiheen ja inklusion kehittämiseen. Siirtymävaiheen kuvaus tehtiin yhteistyössä.

8.3 Kieli-, kulttuuri- ja katsomuskasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan kaikkia kieliä ja kulttuureja ja ne huomioidaan lapsiryhmien kieli- ja kulttuuritietoisien pedagogiikan toteuttamisessa.

Kielitietoisien pedagogiikan toteutumisen tukena kaikissa varhaiskasvatuyksiköissä on käytetty elokuusta 2021 alkaen KieliPeda-työvälinettä (Kielitietoisien pedagogiikan kehittäminen varhaiskasvatuksessa). KieliPeda:n avulla arvioidaan kielitietoista oppimisympäristöä, tarkastellaan monikielisen lapsen kielimaailmaa ja seurataan lapsen suomen kielen kehittymistä.

KieliPeda-työvälineen ensimmäinen osio, Kielitietoisien oppimisympäristön tarkastelu, tehdään osana ryhmäsuunnitelmaprosessia kaikissa lapsiryhmissä huolimatta siitä, onko ryhmässä monikielisiä lapsia. Syksyllä 2023 päivitetty ryhmäsuunnitelmalomake huomioi työvälineen käytön suunnitelman liitteenä. Esihenkilöille joulukuussa 2023 tehty ryhmävasukysely kartoitti myös kielitietoisien oppimisympäristön arviointien toteutumista tiimitasolla. KieliPeda-työvälineen käyttö tiimeissä oli vahvistunut vuoden 2023 aikana (vuonna 2022 työväline käytössä 87,4% tiimeistä, vuonna 2023 91,8% tiimeistä).

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa työskenteli vuonna 2023 lisähenkilöstönä 37 kieli- ja kulttuuriopettajaa eli kiekua. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajien työn toimintaperiaatteet ja -käytännöt Espoossa on hyväksytty suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmässä kesäkuussa 2022. Kiekuille toteutettiin syksyllä 2023 pieni kysely ja myös kiekujen esihenkilöinä toimivat vastasivat omaan kyselyynsä. Kyselyjen tuloksia käytetään arvioinnin ja kehittämisen tukena. Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen kehittämisen tueksi perustettiin loppuvuodesta 2023 oma kehittämisryhmä suomenkieliseen varhaiskasvatukseen.

Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus on ollut yksiköiden Itsearviointikriteereihin pohjautuvan kehittämistyön keskiössä syksystä 2023 alkaen. Kehittämistyötä on tuettu pedagogisin tukimateriaalein ja koulutuksin. Katsomuskasvatuksen toteutumisen ja kotoutumisen edistämisen tueksi kehitettiin Digiagenda 3.0 -kokeiluna kuvatuksia tarjoava Katso-materiaali (Katsomuskasvatuksen aineiston digitalisointi). Henkilöstön tueksi yhteistyöhön monikielisten ja -kulttuuristen huoltajien kanssa on koottu tukimateriaalia.

Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen koulutustarjonnassa on huomioitu käytössä olevien toimintatapojen ja menetelmien osaamisen ylläpito ja vahvistaminen. Koulutusta on järjestetty mm. MusaPeda-toimintamallin ja KieliPeda-työvälineen käyttöön. Vuodesta 2019 järjestetty lastenhoitajien laaja kielitietoisien varhaiskasvatuksen täydennyskoulutus käynnistyi uudella ryhmällä taas loppuvuodesta 2023.

Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman velvoittavuus astui voimaan 1.6.2023. Espoossa osana ryhmäsuunnitelmaa tehtävä suunnitelma on osaltaan ohjannut varhaiskasvatuyksiköitä arvioimaan ja kehittämään moninaisuuden huomioimista toiminnassaan.

8.4 Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kaksikielinen varhaiskasvatus jaetaan laajamittaiseen ja suppeampaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksi- tai monikielisessä ympäristössä.

Laajamittaiseen toimintaan lasketaan kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylypy varhaiskasvatuksessa. Ruotsinkielistä kielikylypyä voidaan järjestää suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa.

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä.

Suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieliä kohtaan. Kielirikasteisella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jossa alle 25 prosenttia toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin varhaiskasvatuslaissa määritellyllä varhaiskasvatuksen kielellä

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa toteutettiin kielikylypyopetusta kolmessa kunnallisessa päiväkodissa vuonna 2023. Ryhmät toteutuivat pääsääntöisesti esiopetusryhmissä, missä oli myös viisivuotiaiden varhaiskasvatusta.

Kaksikielistä toimintaa toteutettiin kielillä suomi -englanti kahdessa yksikössä (Kivimies ja Matinraitti). Tavoitteena on ollut laajentaa kaksikielistä toimintaa kolmanteen yksikköön, mutta henkilöstöhaasteet ovat lykänneet tämän tavoitteen toteuttamista.

Kielirikasteista toimintaa toteutettiin arviolta 10 yksikössä vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on ollut laajentaa kielirikasteista toimintaa siten, että meillä olisi aktiivinen kielirikasteinen verkosto, joka tukee toimintaa kaikilla palvelualueilla. Toiminnan tueksi on kehitetty materiaalia ja jaettu esimerkkejä siitä, miten matalalla kynnyksellä toimintaa on mahdollista ryhtyä toteuttamaan.

Kielitietoisien varhaiskasvatuksen mukaisesti on myös tuettu yksiköitä suunnitelmallisesti lisäämään toimintaa, missä maistellaan ryhmän lasten omia kotikieliä.

8.5 Digipedagogiikka

Espoossa digitaalista osaamista on kehitetty yksiköissä eri tavoin. Merkityksellistä on ollut yhteistyö hanketyöntekijöiden ja Atean Ennakoivien käyntien yhteyshenkilön kanssa. Yhteistyö ja verkostoituminen opetushallituksen hankkeiden kautta on myös tuonut tervetullutta uutta näkemystä vasuperusteiseen digipedagogiikkaan. Koulutusta on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä yksiköiden, hanketyöntekijän ja Atean pedagogisen osaajan kanssa.

Henkilökunnalle on tarjottu vuoden 2023 aikana 15 erisisältöistä työtä tukevaa koulutuskertaa. Koulutukset on toteutettu lähikoulutuksena yksiköissä, Monitorissa, valtuustotalolla ja Teamsin välityksenä. Koulutusta on myös tarjottu mm. yhteistyössä Kapioston osaajien kanssa. Tärkeätä on ollut opastaa henkilökuntaa paitsi digitaalisesta osaamisesta myös tietosuojasta ja tekijänoikeuksista. Koulutusten läpileikkaavana teemana on ollut leikillisuus, luova tuottaminen, vuorovaikutus, osallisuus, yhteisöllisyys ja turvallisuus.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle hankittiin vuoden 2023 aikana päiväkoteihin ja esiopetusryhmiin 54 kannettavaa tietokonetta lisää ja vaihdettiin 86 elinkaarensa päättäneitä kannettavaa tietokonetta.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa, esiopetusryhmissä ja ostopalveluiden esiopetusryhmissä olevia elinkaarensa päättäneitä iPad-tabletteja vaihdettiin 104 kappaletta. Elinkaarensa päättäneistä iPad-tableteista osa korvattiin Chromebook-kannettavilla, joita hankittiin 46 kappaletta 20 esiopetusryhmään.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa ja esiopetusryhmissä lasten käytössä olevia esitystekniikkalaitteita lisättiin 11 kappaletta ja vaihdettiin 13 elinkaarensa päättäneitä laitteita. Esitystekniikkaan liittyviä pienlaitteita (esim. kaiuttimet ja minitykit) hankittiin pedagogiseen käyttöön 32 kappaletta.

8.6 Kestävän kehityksen kasvatus

Espoon varhaiskasvatussuunnitelma korostaa sosiaalisesti, kulttuurisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä kehityksestä kasvatuksen päämääränä ja kaikkea toimintaa ohjaavana periaatteena. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksiköllä on omat tavoitteet Kestävän kehityksen kasvatus Espoossa- toimintasuunnitelmassa 2022–2026 ja niiden toteutumista on arvioitu vuoden aikana.

Kestävän kehityksen kasvatusta on vuoden aikana vahvistettu järjestämällä henkilökunnalle koulutusta ja pedagogista tukimateriaalia sekä lisäämällä luontoliikuntaa yhteistyössä Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen kanssa. Varhaiskasvatusyksiköissä on käytetty Keke päiväkodissa - ja Vihreä Lippu -ohjelmia.

Vuonna 2023 vietettiin ensimmäisen kerran Espoon varhaiskasvatuksen omaa Mennään metsään - luontotoiminnan teemaviikkoa. Viikon tarkoituksena on tarjota lapsille elämyksiä ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa luontoympäristössä, tukea lapsen luontosuhteen kehittymistä ja edesauttaa fyysisen aktiivisuuden suositusten toteutumista. Materiaalit toiminnan toteuttamisen tueksi valmistuivat yhteistyössä Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen kanssa. Teemaviikko toteutetaan jatkossa vuosittain sekä syksyllä että keväällä.

Espoon ilmastovahti kokoaa yhteen kaupungin tekemät ilmastotoimet, seuraa niiden edistymistä ja arvioi niiden vaikutusta. Suomenkielinen varhaiskasvatus asetti syksyllä 2023 omat tehtävät (8 kpl) Espoon Ilmastovahtiin toimialan toimenpiteiden alle. Tehtäviä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksen liikuntavälinelainaamojen toimintaa jatkettiin ja kehitettiin edelleen vuonna 2023. Lainaamot opettavat välineiden yhteiskäyttöön ja luovat tasa-arvoisia mahdollisuuksia lasten liikkumiseen. Liikuntavälinelainaamoon liitettiin myös varhaiskasvatuksessa jo aiemmin käytössä olleet poljettavat, sähköavusteiset polkupyörät eli muksubussit. Pyörillä on laajennettu lapsiryhmien oppimisympäristöä ja lisätty liikkumista kestävästä kehityksen lähtökohdista.

Varhaiskasvatuksen luontoryhmiä kartoitettiin syksyn aikana. Luontoryhmiä toimi syksyllä 2023 kaikilla palvelualueilla, yhteensä yhdeksän ryhmää ja yksi luontokerho.

Varhaiskasvatusyksiköissä laadun itsearviointikriteerien avulla tehty arviointi ja kehittäminen on nivoutunut vuonna 2023 kestävästä kehityksestä näkökulmiin. Keväällä 2023 arvioinnin kohteena ollut Leikki ja inklusio -teema toi arvioinnin kohteeksi sosiaalisesti kestävästä kehityksestä kriteerejä. Syksystä 2023 arvioinnin ja kehittämisen kohteena olleen Kieli, kulttuuri ja katsomus -teeman avulla on edistetty kulttuurista kestävyttä.

8.7 Varhaiskasvatuksen ja kulttuurin yhteistyö

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa jatkettiin yhteistyötä kulttuurin tulosityksikön kanssa Kulttuurikurkkauksen, taiteen perusopetuksen ja KULPS- kulttuuri- ja liikuntapolun kautta.

Vuoden 2023 aikana kaikkiin Espoon omiin päiväkoteihin saatiin yhteensä 3-5 erilaista Kulttuurikurkkauksen taidekasvatussisältöä 3-5-vuotiaille lapsille. Lapset osallistuivat vuoden 2023 aikana yhteensä 11 569 kertaa Kulttuurikurkkauksen sisältöihin ja päiväkotien henkilöstö pääsi mukaan koulutuksiin 1 039 kertaa. Mukana oli yhteensä 33 eri taiteenlajeja

edustavaa palveluntuottajaa, jotka syyslukukauden osalta valittiin mukaan tarjouspyyntöjen perusteella kulttuurikasvatuksen dynaamisesta toimittajarekisteristä. Vuonna 2023 pilotoitiin ja kokeiltiin eri tapoja tuottaa palvelua yhdenvertaisesti myös yksityisiin ja ostopalvelupäiväkoteihin. Yksityisistä ja ostopalvelupäiväkotien lapsista tavoitettiin noin 60 %.

Taiteen perusopetusta toteutettiin edelleen kaikilla palvelualueilla päiväkodeissa 3-6-vuotiaille lapsille varhaiskasvatuspäivän aikana. Keväällä 2023 taiteen perusopetusta toteutettiin yli 60 kunnallisessa ja yksityisessä päiväkodissa. Kulttuurin ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksiköiden yhteistyönä kehitettiin sisäisiä toimintaohjeita taiteen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön yhdessä varhaiskasvatusyksiköiden ja taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa.

KULPS kulttuuri- ja liikuntapolku on ainutlaatuinen espoolainen järjestelmä, jonka tavoitteena on edistää esi- ja perusopetuksen yhdenvertaisuutta ja kehittää kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttöä opetuksen välineenä. KULPS koostuu kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapoluista, jotka ovat esiopetusyksiköille maksuttomia. KULPS toteutetaan suomenkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen, ruotsinkielisten sivistyspalvelujen, kulttuurin tulosyksikön ja liikuntapalvelujen yhteistyönä. Vuonna 2023 toteutui 4935 esiopetusikäisten käyntiä kulttuuri- ja kirjastopolulla.

8.8 Kansainvälinen toiminta

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa monimuotoisuus on lisääntynyt ja erilaiset kulttuurit kohtaavat; yhä useampi työyhteisö on monikulttuurinen. Varhaiskasvatusyksiköiden yhteisöt muodostuvat kulttuurisesti monimuotoistuvan taustan omaavista lapsista ja aikuisista ja kasvattajat toimivat päivittäin erilaisissa kulttuurien välisissä kohtaamistilanteissa.

Tavoitteena kansainväliselle, ja varhaiskasvatuksessa erityisesti kotikansainväliselle, toiminnalle on kulttuurien välisen yhteisymmärryksen lisääntyminen vuorovaikutuksessa. Lisäksi tavoitteena myös kotikansainvälisessä vuorovaikutuksessa on henkilöstön erilaisiin kulttuureihin liittyvän osaamisen vahvistuminen. Kansainvälisellä yhteistyöllä saadaan tietoa varhaiskasvatuksen sisällön ja palvelujen kehittämiseksi.

Espoon varhaiskasvatussuunnitelmassa on tarkennettu kansainvälisen toiminnan lähtökohtia varhaiskasvatusyksiköissä. Lapsiryhmissä on tutustuttu Espoon varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lasten ja henkilöstön kieli- ja kulttuuritaustoihin. Tähän liittyvää toimintaa on tuettu esimerkiksi etsimällä soveltuvaa materiaalia ja digisovelluksia lasten oppimisen ja henkilöstön työn tueksi.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui kasvun ja oppimisen toimialan kansainvälisen ryhmän toimintaan, joka arvioi ja kehittää tarkoituksenmukaista kansainvälistä verkostotyöskentelyä toimialatasoisesti.

Kansainväliset vierailut varhaiskasvatukseen ovat olleet vielä koronaa edeltävää aikaa vähäisempiä. 2023 uudistettiin toimialan käytännöt kansainvälisten vierailujen osalta ja päivitettiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen vierailuyksiköt. Vierailijat ovat olleet varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimijoita, opiskelijoita, arkkitehtejä, yliopiston henkilökuntaa ja muiden varhaiskasvatus- ja koulutusorganisaatioiden edustajia. Naganon yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden harjoittelu päiväkodeissa toteutui syksyllä 2023.

9 Kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa on käytössä jatkuvan parantamisen toimintatapa. Siinä arviointi ja kehittäminen muodostavat jatkuvan arkityöhön integroituvan prosessin, jossa arviointia seuraa kehittämiskohteiden asettaminen, valitun toiminnan kehittäminen pienin askelin ja jälleen arviointi ja kehittäminen – ja näin jatketaan eteenpäin. Arviointi ja kehittämisprosessiin ovat liittyneet myös johdon katselmuksot varhaiskasvatustyksiköissä, niin sanotut vasudialogit, jotka aloitettiin uudistettuna syksyllä 2023.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii useita eri kehittämisryhmiä- ja verkostoja. Jokaiselle kehittämisryhmälle ja kehittämisverkostolle on määritelty tehtävät. Ryhmän puheenjohtaja vastaa ryhmän tehtävistä tulosityksikkötasoisesti.

Varhaiskasvatuksen kehittämisryhmän (Vakan) tehtäviä ovat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisällön ja menetelmien kehittäminen ja kehittämisen koordinointi. Tätä työtä tehdään suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön painopisteiden ja linjausten sekä paikallisten ja valtakunnallisten normien ja linjojen mukaisesti. Ryhmä arvioi ja kehittää mm. opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatuksen prosessia niin lapsen, ryhmän, yksikön kuin tulosityksikönkin tasoilla. Vakan toiminnassa huomioitiin niin varhaiskasvatuksen eri muodot, kuin varhaiskasvatuksen järjestämisen eri tavat. Kehittämisryhmä kokoontui vuoden aikana 13 kertaa.

Vuoden 2023 aikana kehittämisryhmän työskentelyssä painottui erityisesti Espoon vasun todentumisen edistäminen sekä pedagogisen toiminnan itsearviointin tukeminen ja edistäminen. Lisäksi tarkasteltiin ja edistettiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen muuttuneiden normien mukaisen toiminnan toteutumista. Tärkeitä olivat tuen järjestämisen uudistuneiden normien toimeenpanon toteutumisen ohjaus, tuki ja seuranta. Lisäksi keskeistä oli inklusion ja kestävän kehityksen näkökulman vahvistaminen, kieli- ja kulttuuritietoisuuden varhaiskasvatuksen sekä asiakkaiden, niin lasten kuin huoltajienkin, osallisuuden edistäminen toiminnassa.

Positiivista pedagogiikkaa edistettiin ja digipedagogiikan yhteisiä toimintatapoja ja ymmärrystä vahvistettiin. Vuoden 2023 aikana korostuivat myös lapsen toimivan oppimisen polun yhteisten prosessien kehittäminen esi- ja perusopetuksessa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii osaamisen kehittämisen verkosto, jonka tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja järjestää suomenkielisen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämistä yhteistyössä eri oppilaitosten kanssa. Verkosto kokoontui vuonna 2023 yhdeksän kertaa. Voit lukea lisää varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämisestä luvusta Osaamisen kehittäminen.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui myös Espoon digikehittämis- ja yhteiskehittämissuoriteluihin, joita tehtiin yhteistyössä yritysten kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tvt-osaamisen arviointivälineen (VOPEKA) jatkoksi suomenkielinen varhaiskasvatus oli laatimassa yhdessä mm. Helsingin, Vantaan ja Tampereen kanssa johtajien ict-osaamisen arviointivälinettä (JOPEKA).

Kehittämisessä korostui vuonna 2023 erityisesti sosiaalisesti kestävä kehitys ja syrjäytymisen ehkäisy, eri kieli- ja kulttuuritaustaisten sekä tukea tarvitsevien lasten osallisuuden lisääminen ja tasavertaisten oppimisen mahdollisuuksien turvaaminen. Osallisuuden vahvistamisen tarve ja suomen kielen oppimisen entistä vahvempi tukeminen olivat avustusten hakemisen lähtökohtina. Lisähenkilöstöä palkattiin ja kehittämistyötä yksiköissä tehtiin useiden valtionavustusten kuten tasa-arvo ja korona-avustusten avulla. Avustusten mahdollistamana edistettiin esimerkiksi lasten liikkumista, lasten osallisuuden kokemuksia, lasten toimivan inklusiivisen tuen polun toteutumista.

Osa kehittämisestä tehtiin yhteistyössä kasvun ja oppimisen toimialan muiden tulosyksiköiden kanssa. Varhaiskasvatuksessa edistettiin yhteistyössä perusopetuksen kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Tulosyksiköiden välistä yhteistyötä ja alueellisten pedagogisten yhteisöjen luomista jatkettiin osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttamista. Varhaiskasvatuksen lasta ja perhettä tukevia yhteistyörakenteiden kehittämistä aloitettiin alkavalla yhteistyöllä hyvinvointialueen kanssa

Niilo Mäki Instituutin kanssa jatkui Leikitään ja keskitytään -hanke. Hankkeen tavoitteena oli tarjota leikin muodossa välineitä itsesääätelytaitojen harjoitteluun. Erityisesti ne lapset, joille itsesääätely tuottaa vaikeuksia, tarvitsevat aikuisen tukea ja ohjausta mahdollistamaan taitojen harjoittelua turvallisesti arjen keskellä.

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui aktiivisesti Opetushallituksen koordinoimiin varhaiskasvatuksen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kehittämisverkosto Reimarin sekä varhaiskasvatuksen Loisto-verkoston toimintaan. Kehittämistyön tukena ovat olleet myös toimiala- ja kaupunkitasoiset verkostot, esimerkiksi kasvun ja oppimisen toimialan monikulttuurisuusverkosto (kesään 2023 saakka), kaupunkitasoinen osallisuusverkosto (varhaiskasvatuksen edustaja mukana verkostossa alkuvuodesta 2023) sekä kestävän kehityksen kasvatuksen toimintaryhmä Toimekkaat.

9.1 Asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä eVaka

Espoossa jatkettiin varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän kehittämistä yhteistyössä Tampereen, Oulun ja Turun kaupunkien kanssa. Kuntien yhteisrahoitettua hanketta kutsutaan nimellä eVaka 3.0, ja se jatkuu aina vuoden 2024 loppuun.

Vuoden 2023 aikana eVakaan kehitettiin mm. palveluohjauksen viestintä sekä esiopetuksen tuen päätökset ja esiopetuksen pedagogiset dokumentit. Loppuvuoden aikana keskityttiin parantamaan olemassa olevia toiminnallisuuksia palautteiden perusteella.

Espoon johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmäkokonaisuus JOTOn käyttöönotto viivästy, eikä palvelusetelimaksatusputkea päästy toteuttamaan vielä vuoden 2023 aikana. Tavoite on saada maksatusputki käyttöön syksyllä 2024. Työvuorointegraatiota ei ole voitu vielä toteuttaa, sillä Espoon kasvun ja oppimisen toimialan yhteinen työvuorojärjestelmä saatiin kilpailutukseen vasta vuonna 2023.

Järjestelmän kehittäminen jatkuu vuonna 2024 neljän kaupungin yhteistyönä ja yhteisrahoituksella. Kehittämisessä painopiste siirtyy järjestelmän ylläpitoon ja toimintojen sujumiseen ylläpidon aikana. Ylläpitoon varaudutaan kehittämällä pääkäyttäjien työkaluja, hyvityslaskutusta sekä varautumalla sähköiseen arkistointiin ja tiedonhallintaan. Mahdollisuuksien mukaan tehdään myös muuta pienkehitystä. Lisäksi projektissa tuetaan Tampereen seudun kuntien eVakan käyttöönottoja.

9.2 Varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet ja niiden rahoitus

Suomenkieliselle varhaiskasvatukselle myönnettiin valtion taholta eli Opetushallituksesta, ministeriöstä ja Aluehallintovirastolta avustusrahaa, jota vuonna 2023 käytettiin 4,3 miljoonaa euroa. Tämä edellytti tulosyksiköltä lisäksi 1,1 miljoonan euron omarahoitusosuutta. Rahoitus kohdennettiin pääosin lisähenkilöstön palkkaamiseen ja pienempi osuus saatiin toiminnan kehittämisen edistämiseen.

Koulutettua varhaiskasvatuksen henkilöstöä on ollut jo pidempään vaikea saada ja vuosi 2023 oli tältä osin entistäkin haastavampi rekrytoinnin suhteen. Tämä näkyi valitettavasti myös avustusrahoituksella palkattavan projektihenkilöstön rekrytointihaasteina. Avustusrahoituksella mahdollistunutta tuen sekä haasteellisen toimintaympäristön vuoksi

myönnettyä koulutettua, määräaikaista varhaiskasvatushenkilöstöä ei saatu palkattua riittävästi, minkä vuoksi rekrytoitiin muuta avustavaa henkilöstöä. Lisäksi varhaiskasvatussyksiköihin, joissa eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osuus on suuri, onnistuttiin rekrytoimaan joitakin ns. kielikaveri-lastenhoitajia. Kielikaveri-lastenhoitajien tehtävänä on tukea maahanmuuttajataustaisten lasten osallisuutta ja suomen kielen kehittymistä erilaisten kielitietojen toimintatapojen avulla.

Varhaiskasvatuksen liikuntakasvatusta vahvistettiin vuoden 2023 aikana Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen sekä sen jatkokauden puitteissa. Kehittämistyötä tehtiin kevään ajan erityisesti niissä yksiköissä, joissa Opetushallituksen Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaa ei vielä toteutettu aktiivisesti. Lisäksi liikkumista edistettiin kaikissa Espoon 16:ssa asukaspuistossa. Jatkokauden puitteissa syksyllä 2023 kehittämistoimilla tuettiin kaikkia eri vaiheissa ohjelmaa olevia varhaiskasvatussyksiköitä sekä perhepäivähoitajia. Hankekoordinaattorin tuella on mm. kehitetty liikunnallista oppimisympäristöä, luontoliikuntaa ja liikuntavälinelainaamoja, vakiinnutettu Espoon Liikkuva varhaiskasvatus -verkoston toimintaa ja toteutettu Espoon varhaiskasvatuksen liikkumisen vuosikello.

Vuonna 2023 jatkettiin yhteishanketta vieraskielisten kuntalaisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämiseksi Espoon kaupungin Asiointipalveluiden ja Omnian maahanmuuttajien osaamiskeskuksen kanssa. Hankkeessa työskentelee edelleen varhaiskasvatuksen palveluohjaaja. Neuvontapiste on nimeltään Hello Espoo -info.

Vuoden 2023 aikana edistettiin avustushankkeiden kautta erityisesti lasten liikkumista, lapsen tuen toteutumista, johtamisen laatua sekä esi- ja alkuopetuksen jatkumoa, esiopetuksen opiskeluhoitoa ja hyvinvointityötä, digipedagogiikkaa ja maahanmuuttajataustaisten perheiden asiointia.

10 Seuranta ja arviointi

Keskeisinä lähtökohtina arvioinnille, kehittämiselle sekä oman arviointimallin muotoilulle toimivat Opetushallituksen joulukuussa 2018 antamat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pedagogiset lähtökohdat arvioinnin kehittämiseksi. Lisäksi KARVIN (Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen) vuonna 2018 laatimat varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset toimivat suomenkielisen varhaiskasvatuksen omien teemapohjaisen itsearviointikriteeristön lähtökohtana. Arvioinneista saatujen tulosten pohjalta kehitettiin varhaiskasvatuksen toimintaa ja vahvistettiin myös toiminnan vasuperusteista, pedagogista sisältöä.

Vuonna 2023 jatkettiin KARVIN suositusten pohjalta laadittujen teemapohjaisten arviointikriteerien käyttöä. Arviointia tehtiin yksiköissä ja noin 700 lapsiryhmässä kaksi kertaa vuoden 2023 aikana. Keväällä 2023 toimintaa arvioitiin leikin ja inklusion teemojen näkökulmasta. Syksystä 2023 lähtien teemana oli kieli, kulttuuri ja katsomus. Varhaiskasvatussyksiköissä arvioitiin ja arvioinnin pohjalta määriteltiin kehittämiskohteita ja muokattiin ja kehitettiin omaa toimintaa. Itsearviointi kohdentui lapsiryhmien ja varhaiskasvatussyksiköiden toiminnassa erityisesti varhaiskasvatuksen laadun prosessitekijöiden ja niihin perustuvan oman toiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Varhaiskasvatussyksiköiden lapsiryhmien arviointi ja kehittämistyötä tuettiin yksiköiden, tiimien ja johtajien työpajoilla ja valmennuksella, koulutuksilla ja pedagogisilla tukimateriaaleilla.

Laadun rakenteellisia tekijöitä seurattiin. Palvelujen käyttöä, henkilöstötilannetta ja talousarvion toteutumista arvioitiin säännöllisesti ja tulosyksikön johtoryhmä käsitteli kuukausittain muun muassa varhaiskasvatussyksiköiden täyttö- ja käyttöasteiden sekä henkilöstömenojen toteutumista. Hakijatilanteen kehittymistä seurattiin ja sen

muutoksia ennakoitiin sekä väestöennusteiden että mm. säännöllisen hakijatilanteen seurannan ja arvioinnin kautta.

Suomen kuusi suurinta kaupunkia Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu ovat tehneet vuosittain yhteisen selvityksen varhaiskasvatuspalvelujen käytöstä ja kustannuksista 1990-luvulta alkaen. Viimeisin vuoden 2022 Kuusikko-raportti julkaistiin kesällä 2023. Uusi raportti vuodesta 2023 ilmestyy vuoden 2024 kesällä. Aiempien vuosien raportit löytyvät osoitteesta www.kuusikkokunnat.fi.

10.1 Asiakaspalautteet

Pääosa varhaiskasvatuksen palautteesta tuli suoraan varhaiskasvatusyksiköihin päivittäisissä kohtaamisissa ja se käsiteltiin yksikötasolla henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Palautetta tuli myös varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen sekä johdolle ja hallinnolle.

Kuntalaiset voivat antaa palautetta Espoon kaupungin palveluista, toiminnasta ja päätöksenteosta kaupungin verkkosivuilla olevan palautejärjestelmän kautta. Palautteet käsitellään järjestelmässä ja ne arkistoituvat tietokantaan.

Palautteet on jaettu eri palautetyyppeihin ja aihealueisiin. Kuntalainen valitsee palautetta antaessaan, koskeeko hänen palautteensa esimerkiksi varhaiskasvatusta. Palautteet ohjautuvat tämän valinnan mukaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen vastaajaringille. Tavoitteena on, että palautteisiin vastataan viiden työpäivän sisällä.

Vuonna 2023 suomenkieliselle varhaiskasvatukselle tuli palautejärjestelmän kautta yhteensä 273 palautetta (2022: 282 kpl; 2021: 245 kpl). Palautteet käsiteltiin tarpeen mukaan varhaiskasvatusyksiköissä ja varhaiskasvatuksen johtoryhmässä.

10.2 Epäkohtailmoitukset

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyvän epäkohdan ilmoittamisvelvollisuudesta ja toimenpiteistä ilmoituksen johdosta (varhaiskasvatuslaki 57 a ja 57 b §:t). Lain mukaan työ- tai virkasuhteisen työntekijän on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa.

Epäkohtailmoituksia on tullut vuoden 2023 aikana suomenkielisessä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa yhteensä 24. Näistä valtaosa, 13 kpl, koski henkilöstömitoitusta. Muita aiheita olivat mm. ryhmäkoko ja tuen toteutuminen.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta ilmoituksia tuli vuoden 2023 aikana 3 kpl, jotka koskivat henkilöstömitoitusta. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta on huomioitava, että epäkohtailmoitukset eivät välttämättä tule suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon tietoon, vaan ne käsitellään toimipisteissä.

10.3 Varhaiskasvatuksen arviointikyselyt asiakkaille ja henkilökunnalle

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus on vuodesta 2021 alkaen toteuttanut kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä, kunnallisen ja palvelusetelivarhaiskasvatuksen asiakkaille suunnatun lyhyen arviointikyselyn. Kyselyn avulla seurataan asiakastyytyvyyttä. Keväällä 2023 kyselyyn vastasi 2502 huoltajaa ja syksyllä 1856 huoltajaa eli vastaajien määrä oli syksyllä huomattavasti kevättä vähäisempi.

Keskiarvo molemmissa tyytyväisyyttä mittaavissa kysymyksissä oli keväällä 5,1 asteikon ollessa 1-6 (1 = erittäin tyytymätön ja 6 = erittäin tyytyväinen). Syksyllä 2023 keskiarvo nousi lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen tyytyväisyyden osalta keskiarvoon 5.5. Tyytyväisyys lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen sai syksyllä saman keskiarvon kuin keväällä eli 5,1. Kyselyn arvioiden keskiarvot ovat pysytelleet mittausvuodet melko samantasoisina, vaikka vastaajien määrässä on ollut hieman kyselykohtaista vaihtelua.

Huoltajat olivat vuonna 2023 keskimäärin hyvin tyytyväisiä sekä lapsensa varhaiskasvatuspaikkaan ja tämän saamaan varhaiskasvatukseen että lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen varhaiskasvatuksessa. Vastauksissa oli jonkin verran vaihtelua, mutta vähintään arvosanan 4 eli melko tyytyväisiä antoi molemmissa kyselyn kysymyksissä esimerkiksi keväällä yhteensä 93 % vastaajista eli hyvin suuri osa.

Näiden kahden numeerisen arvion lisäksi huoltajat antoivat kyselyssä myös vapaata kirjallista palautetta. Vastauksista ilmeni, että huoltajat näkevät varhaiskasvatuspalvelun perheelleen erittäin tärkeänä ja suuri osa vastauksista oli kirjattu huolella.

Avoimissa vastauksissa huoltajat olivat pääosin tyytyväisiä päiväkotien toimintaan ja henkilökuntaan ja kuvasivat henkilökuntaa yleisesti ammattitaitoisiksi, sydämellisiksi ja lapsilähtöisiksi. Lisäksi vastauksissa kerrottiin, että lapset huomioidaan varhaiskasvatuksessa yksilöllisesti ja lapset viihtyvät päiväkodissa.

Vastauksissa kannettiin kuitenkin suurta huolta henkilöstötilanteesta ja siihen liittyvistä haasteista. Kriittistä palautetta annettiin useimmiten puuttuvista opettajista ja erityisopettajista, henkilöstön jatkuvasta vaihtumisesta sekä siitä, että osa huoltajista ei kokenut saaneensa riittävästi tietoa oman lapsen ryhmässä tai yksikössä kulloinkin työskentelevistä henkilöistä ja heidän koulutustaustastaan. Lapsen mahdollisuudet oppia suomen kieltä pohdituttivat ja esille nousi myös kiusaaminen sekä lapsen tuen puutteet. Hyvin monissa vastauksissa oltiin tyytymättömiä siihen, että huoltajia oli pyydetty hakemaan lapsi aiemmin päiväkodista henkilöstövajeen vuoksi.

Suurin osa suomenkielisen varhaiskasvatuksen huoltajista on tyytyväisiä lapsensa varhaiskasvatukseen. Henkilökunnan ammattitaitoa arvostetaan mutta henkilöstön saatavuus huolestuttaa. Huolta vanhemmille aiheutti varhaiskasvatuksen viime vuosina vaikeutunut henkilöstötilanne, mikä näkyy koulutetun henkilöstön, erityisesti opettajien ja erityisopettajien saatavuushaasteina.

10.4 Pääkaupunkiseudun asiakaskysely

Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa toteuttivat asiakaskyselyn kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevien lasten huoltajille lokamarraskuun vaihteessa vuonna 2022. Tulokset saatiin vuoden 2023 alussa ja niiden pohjalta on tehty kehittämistoimenpiteitä vuoden aikana.

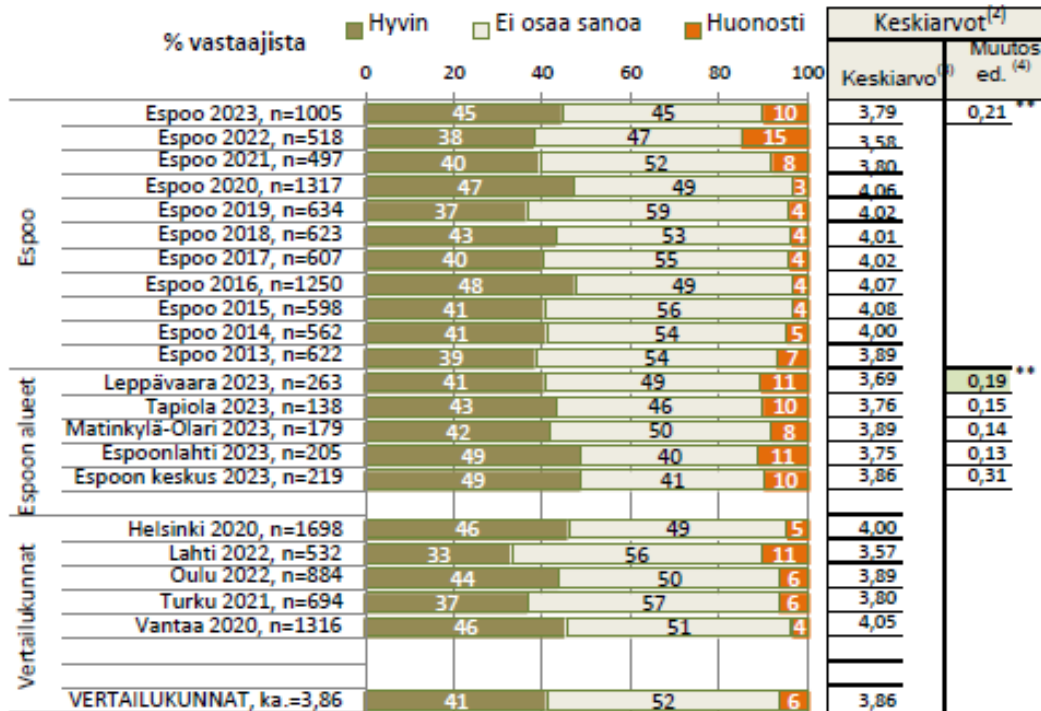
Asiakaskysely on tarkoitus toteuttaa seuraavan kerran vuoden 2024 syksyllä. Kyselyn kilpailutusta ja tutkimuslomakkeen uudistamista on tehty kuntien yhteistyönä vuoden 2023 aikana.

Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2023

Tutkimuksessa selvitettiin espoolaisten mielipiteitä kunnallisten palvelujen laadusta ja käsityksiä omasta hyvinvoinnistaan. Tutkimuksen toteutti Espoon kaupungin toimeksiannosta FCG.

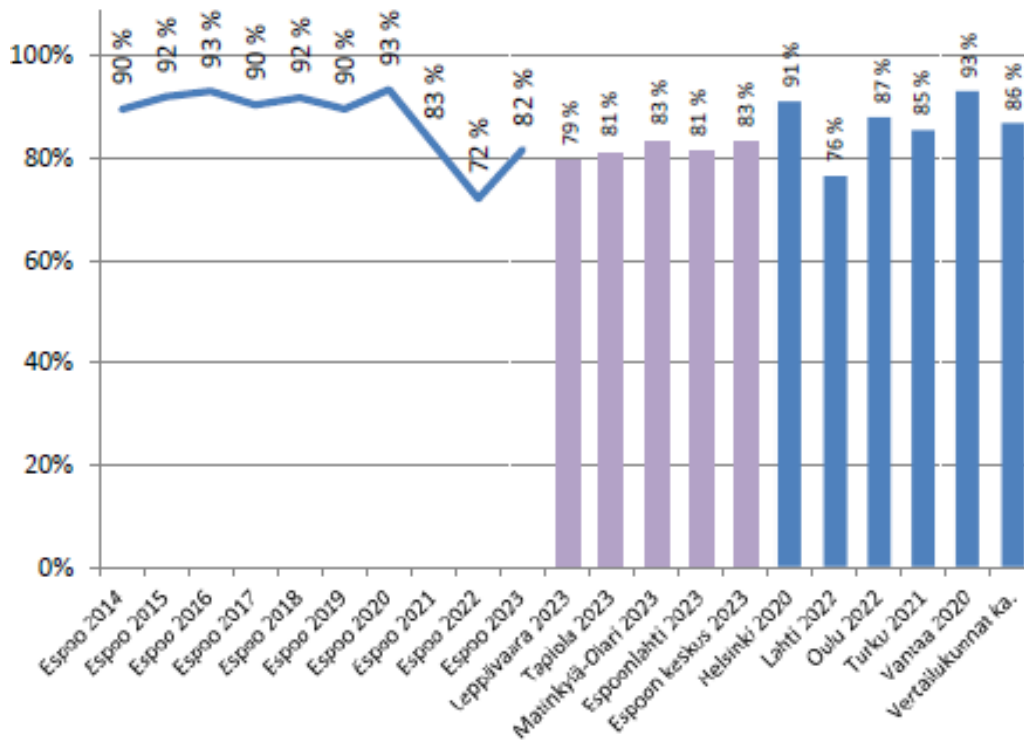
Kyselyn mukaan tyytyväisten osuus varhaiskasvatukseen järjestämiseen on edellisestä tutkimuskerrasta noussut seitsemän prosenttiyksikköä. Varhaiskasvatusta piti Espoossa vastaajista 45 % hyvin hoidettuna. Osuus on vertailuryhmän keskiarvoon nähden korkea. Tyytymättömien osuus on laskenut 5 %-yksikköä.

Vaihtoehdot 'Erittäin' ja 'Melko huonosti' on yhdistetty luokaksi 'Huonosti', 'Erittäin' ja 'Melko hyvin' luokaksi 'Hyvin'.



Kuva 8. Miten hyvin varhaiskasvatus on hoidettu asuinkunnassa. (Lähde: FCG Finnish Consulting Group Kaupunki- ja kuntapalvelut 2023)

Vastauksista laskettiin erikseen kantaa ottaneiden tyytyväisyys siten, että 'En osaa sanoa'-vaihtoehdon valinnee suljettiin pois. Kantaa ottaneista varhaiskasvatusta piti 82 % hyvin hoidettuna. Näiden vastaajien osuus oli edellisestä mittauskerrasta noussut 10 %-yksikköä.



Kuva 9. Miten hyvin varhaiskasvatus on hoidettu asuinkunnassa. Tyytyväisten osuus kantaa ottaneista, % (asiaa erittäin tai melko hyvin hoidettuna pitävien osuus, kun "En osaa sanoa"- vaihtoehdon valinnut on suljettu pois) (Lähde: FCG Finnish Consulting Group Kaupunki- ja kuntapalvelut 2023)

10.5 Lasten tapaturmat ja karkaamiset

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa toteutui vuonna 2023 yhteensä 2 178 616 varhaiskasvatuspäivää. Vuoden aikana eriasteisia tapaturmia sattui yhteensä 659 (työille 246 ja pojille 413) ja lapsia karkasi päiväkodin pihapiiristä 42 kertaa. Tapaturmia ja karkaamisia tapahtui varhaiskasvatuksessa vähän eli 0,03 % todennäköisyydellä (vuonna 2022 0,02 %) päivän aikana lapselle sattuu jonkinlainen tapaturma tai karkaamistapaus.

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa sattuneet tapaturmat ovat pääosin tahattomia vahinkoja, kuten kompastumisia, horjahtamisia, putoamisia ja törmäämisiä, sekä toisen lapsen puremia.

Tyypillistä on 1–3-vuotiailla kompastumiset ja puremiset, tipahtamiset ja myös useamman lapsen sormet ovat jääneet oven saranapuolen väliin. esimerkiksi 1. Lapsi kaatui ja löi päänsä lattiaan 2. Tyttö putosi penkiltä, lyöden päänsä lattiaan. 3 Toinen lapsi puri leikin aikana. 4. Sormet jäivät oven saranan väliin.

Hieman vanhemmille lapsille tyypillisiä ovat putoamiset ja törmäämiset ja usein tapaturmissa on mukana kaksi osapuolta; esimerkiksi 1. Lapsi kiipesi puolapuulle ja hyppäsi alas ilman patjaa. 2. Tippui kiipeilytelineestä. satutti kätensä 3. Lapset törmäsivät juostessaan käytävällä. Toisen lapsen hampaat osuivat kyseistä lasta päähän.

Tapaturmista 206 johti terveydenhuollollisiin jatkotoimenpiteisiin (lääkäri- tai hammaslääkärikäynti) eli täytti varsinaisen dokumentoitavan tapaturman kriteerin.

Tapaturmista 55 % sattui ulkona. Piha-alueet ovat olennainen osa lapsen oppimisympäristöä ja espoolainen varhaiskasvatus kannustaa lasta liikkumaan. Talvi 2023 oli erittäin luminen ja säät vaihtelivat todella paljon tehden pihoista ja jalkakäytävistä erittäin liukkaita aiheuttaen lapsille kaatumisia ja tapaturmia. Hiekotushiekan loppuminen koko maasta aiheutti myös hetken ylimääräistä harmia.

Poikien ja tyttöjen ero on jälleen merkittävä, sillä tapaturmista 63 % sattui pojille. Ero noudattelee aiempien vuosien trendiä pysytellen 63-65% tietämällä. Päiväkodeissa on myös kiinnitetty huomiota siihen, että useat lapset ovat motoriikaltaan ja kehon hallinnaltaan entistä kömpelömpiä ja esimerkiksi kompastelevat ja kaatuilevat ”suorilta jaloilta” kasvoilleen. Pedagogisina toimenpiteinä henkilöstön tulee entistä huolellisemmin kiinnittää huomiota lapsiryhmien jakamiseen toiminnassa pienempiin ryhmiin. Myös tehostettu liikuntakasvatus ehkäisee tapaturmia.

Karkaamisia sattui vuoden 2023 aikana 42. Määrä on noussut oleellisesti edellisen vuoden luvusta. Tilastosta voi päätellä karkaamisten toistuneen muutaman lapsen kohdalla useamman kerran. Noudattaen edellisten vuosien trendiä karkaajista 2/3 on poikia. Yleensä karkaamiset huomataan välittömästi ja lapset tavoitetaan. Yhden kerran jouduttiin hälyttämään poliisi apuun lasten etsinnässä. Jokaisen karkaamistapauksen jälkeen käsitellään tapahtuma ja riskit, sekä ryhdytään tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin.

Tapauksille ei löydy mitään yhtenäistä selittävää tekijää, mutta yleisin piirre on lapsen karkaaminen pihalta joko aidan yli tai avoimeksi jääneestä portista. Useamman kerran lapsi on onnistunut liivaamaan portista yksin tai toisen perheen vanavedessä. Nuorimmat lapset toimivat yleensä spontaanisti ja yksin, kun huomaavat tilaisuuden. Isommat lapset aineiston mukaan toimivat mielellään kaverin kanssa yhdessä tai pikku porukassa.

Esimerkiksi 1. Lapsi lähti portista, kun toisen lapsen vanhempi haki lastaan ja oli menossa portista pois päiväkodin pihalta. Lapsi juoksi karkuun. 2. Lapsi kiipesi aidan yli ulkona, aikeissa mennä isoveljen luo koulun pihalle.

Vuosi	Lapsia	Varhaiskasvatuspäiviä	Tapaturmat	joista terv.huoll. toim.	Ulkona	Sisällä	Tyttö	Poika
2019	11 914	2 143 497	589	343	377	212	227	362
2020	11 782	2 270 363	456	218	283	172	168	288
2021	11 706	2 108 921	494	191	311	180	175	318
2022	11 898	2 019 054	312	124	199	113	114	198
2023	11 917	2 178 616	659	206	365	292	246	413

Taulukko 9. Lapsille sattuneet tapaturmat vuonna 2023

Vuosi	Lapsia	Varhaiskasvatuspäiviä	Karkaamisia	Tyttö	Poika
2019	11 914	2 143 497	34	3	31
2020	11 782	2 270 363	15	4	11

2021	11 706	2 108 921	41	11	30
2022	11 898	2 019 054	29	10	21
2023	11 917	2 178 616	42	12	30

Taulukko 10. Lasten karkaamiset vuonna 2023

11 Liitteet

Liite 1: Lasten yksityisen hoidon tuki

Yksityisen hoidon tuki Espoossa 1.1.2023-

Yksityisen hoidon tuki on lapsikohtainen. Tuki koostuu hoitorahasta, Espoo-lisästä sekä mahdollisesta hoitolisästä. Tukea haetaan pääosin Kelalta, ne rahoittaa täysimääräisesti Espoon kaupunki omien kuntalaistensa osalta.

Yksityisen hoidon tuen lakisääteisiin osiin tuli indeksikorotus 1.1.2023 alkaen. Tämän lisäksi yksityisen hoidon tuen hoitolisän täyttä määrää korotettiin 100 eurolla 1.3.2023 alkaen. Muutos on pysyvä.

Alle 3-vuotias lapsi

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk 1.3.2023 alkaen	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	680,00	0 - 265,85	100,00	872,28 - 1 238,13
Perhepäivähoito	192,28	330,00	0 - 265,85	100,00	522,28 - 888,13

3-6-vuotias lapsi

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk 1.3.2023 alkaen	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	470,00	0 - 265,85	100,00	662,28 - 1028,13
Perhepäivähoito	192,28	200,00	0 - 265,85	100,00	392,28 - 758,13

Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Esiopetusikäinen lapsi, joka on esiopetuksessa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa	70,75	110,00	0 - 132,93	100,00	180,75 - 413,68

Sisarulisää maksetaan toisesta lapsesta lukien perheille, joilla on useampi kuin yksi lapsi yksityisen palveluntuottajan järjestämässä varhaiskasvatuksessa päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkodissa tai palveluntuottajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Sisaruslisä maksetaan myös perheelle, jonka edellä mainitussa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen sisarus on kunnallisessa, palvelusetelillä tai ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa. Sisaruslisä on 60 prosenttia palveluntuottajan perheeltä perimästä lapsen varhaiskasvatusmaksusta, kuitenkin enintään 177 €/kk. Sisaruslisää haetaan Espoon kaupungilta.

Yksityisen hoidon tuki, perheen kotiinsa palkkaama työsopimussuhteinen hoitaja lapsille

	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Alle 3-vuotias lapsi	192,28	560,00	0 - 265,85	100,00	752,28 - 1118,13
3-5 -vuotias lapsi	192,28	200,00	0 - 265,85	100,00	392,28 - 758,13
Esiopetusikäinen lapsi	70,75	110,00	0 - 132,93	100,00	180,75 - 413,68

Perheen palkkaaman työsopimussuhteisen hoitajan työajan tulee olla yli 20 tuntia viikossa. Ei sisaruslisää.

Lapsikohtaiset tuet kuukaudessa 1.8.2023

Espoon maksamia yksityisen hoidon Espoo-lisiä korotettiin 1.8.2023 alkaen. Alla olevissa taulukoissa elokuusta voimassa olleet yksityisen hoidon tuet.

Alle 3-vuotias lapsi

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk 1.3.2023 alkaen	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	730,00	0 - 265,85	100,00	922,28 - 1 288,13
Perhepäivähoito	192,28	350,00	0 - 265,85	100,00	542,28 - 908,13

3-6-vuotias lapsi

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk 1.3.2023 alkaen	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	482,00	0 - 265,85	100,00	674,28 - 1 040,13
Perhepäivähoito	192,28	210,00	0 - 265,85	100,00	402,28 - 768,13

Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Esiopetusikäinen lapsi, joka on esiopetuksessa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa	70,75	120,00	0 - 132,93	100,00	190,75 - 423,68

Sisarussisä on 60 prosenttia palveluntuottajan perheeltä perimästä lapsen varhaiskasvatusmaksusta, kuitenkin enintään 177 €/kk.

Liite 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tavoitteiden toteutumisen seuranta

Yksikkö: KP3102-Suomenkielinen varhaiskasvatus					
Tavoite	Mittari	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Selite 31.12.	Mittarin toteuma 31.12	Tila 31.12
Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen	<p>Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa</p> <p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen</p> <p>Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta</p> <p>Osallistumisaste</p>	<p>Osallistumisaste Lähtöarvo: 81,1 % %, Tavoitearvo: > 81,1 % %</p> <p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: 5.1 , Tavoitearvo: => 5.1</p> <p>Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa Lähtöarvo: 4.3 , Tavoitearvo: > 4.3</p> <p>Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta Lähtöarvo: 3.9 , Tavoitearvo: > 3.9</p>	<p>Osallistumisaste on noussut edellisvuoden loppuun verrattuna 1 prosenttiyksiköllä. (81,1 % > 82,1 %)</p> <p>Osallistumisaste ikäryhmittäin (suluissa v. 2022): 10kk-2v 60,7 % (57,2 %), 3 - 4 v 93,7 % (93 %), 5 v 95,7 % (94,8 %), 6v 92,8 % (93,5 %) Eniten osallistumisaste nousi 10 kk - 2v ikäryhmässä.</p> <p>Huoltajien tyytyväisyys on kasvanut kevääseen verrattuna 5.1:stä 5.5:een (asteikko 1 - 6)</p> <p>Myös henkilöstön tyytyväisyys (4.6 ed. 4.5) sekä johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta (4.6 ed. 4,2) on edellismittausta korkeampi</p>	<p>Osallistumisaste : 82,10 %</p> <p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen: 5,50</p> <p>Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa : 4,60</p> <p>Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta: 4,60</p>	Etene suunnitellusti

Yksikkö: KP3102-Suomenkielinen varhaiskasvatus

Tavoite	Mittari	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Selite 31.12.	Mittarin toteuma 31.12	Tila 31.12
<p>Varhaiskasvatuksen palvelusetelimallia kehitetään asiakaslähtöisessä yhteistyössä palveluntuottajien kanssa</p>	<p>Huoltajien tyytyväisyys Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa Palvelusetelipäiväkotien ja asiakkaiden määrä</p>	<p>Palvelusetelipäiväkotien ja asiakkaiden määrä Lähtöarvo: 24 pk 1364 lasta lkm, Tavoitearvo: > 24 pk, keskimäärin 1650 lasta lkm Huoltajien tyytyväisyys Lähtöarvo: 5,1 %, Tavoitearvo: => 5,1 %</p>	<p>Lasten absoluuttinen määrä oli tavoitettua 96 lasta alhaisempi mm. siksi, että alle 3-vuotiaiden osuus oli erittäin korkea (35 %) Kun alle 3-vuotiaat muutetaan la skennallisesti 3 vuotta täyttäneiksi, vuonna 2023 palvelusetelipäiväkodeissa oli 1959 laskennallista lasta.</p> <p>Kasvun ja oppimisen toimiala hyödyntää monituottajamallia palvelusetelipäiväkodeissa. Espoossa pyritään saamaan lisää yksityisiä varhaiskasvatuspalveluja niin, että yksityisen osuus palveluista nousee vähitellen noin 25 prosentista 35 prosenttiin. Uusiin yksityisten toimipaikkojen valmistelussa palveluntuottajat ovat yhteydessä varhaiskasvatukseen mm. sen varmistamiseksi, että suunnitellulla alueella on riittävästi varhaiskasvatuksen kysyntää. Joitakin kaupungin Y-tontteja on luovutettu hakumenettelyn kautta yksityisille palveluntuottajille päiväkotirakentamiseen. Tällä hetkellä palveluntuottajat ovat suhdannetilanteen ja palvelujen järjestämiskustannusten nousun takia hyvin varovaisia laajentamaan toimintaansa.</p>	<p>Palvelusetelipäiväkotien ja asiakkaiden määrä: 26,00 lkm Huoltajien tyytyväisyys: 5,40 % Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa: 1544,00</p>	<p>Etenee suunnitellusti</p>

Yksikkö: KP3102-Suomenkielinen varhaiskasvatus					
Tavoite	Mittari	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Selite 31.12.	Mittarin toteuma 31.12	Tila 31.12
Henkilöstön saannin hoiduttavuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa	<p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus %</p> <p>Työfiilismittarin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus)</p> <p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä</p>	<p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus % Lähtöarvo: 45,9 %, Tavoitearvo: > 45,9 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus % Lähtöarvo: 68,4 % %, Tavoitearvo: > 68,4 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus % Lähtöarvo: 58,9 % %, Tavoitearvo: > 58,9 %</p> <p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä Lähtöarvo: , Tavoitearvo:</p> <p>Työfiilismittarin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus) Lähtöarvo: , Tavoitearvo:</p>	<p>Kelpoisen henkilöstön prosenttiosuus on selvitetty syyskuun 2023 tilanteessa. Kelpoisuusehdot täyttävien varhaiskasvatuksen lastenhoitajien (61 %, edellinen 62,6%) ja erityisopettajien (66%, edellinen 74,7%) osuus on ollut edellisuurantaa alhaisempi. Kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia oli 49,4 % (edellinen mittaus 50,7%)</p> <p>Työfiilismittarin mukaan työssä jaksaminen on heikentynyt edellisestä mittauksesta (6.3, ed. 6.5,)</p>	<p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus %: 49,40 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus %: 66,00 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus %: 61,00 %</p> <p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä: 14,40</p> <p>Työfiilismittarin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus): 6,30</p>	Poikkeamia

Yksikkö: KP3102-Suomenkielinen varhaiskasvatus

Tavoite	Mittari	Lähtöarvo (viimeisin käytettävissä oleva tieto)	Selite 31.12.	Mittarin toteuma 31.12	Tila 31.12
<p>Toimintakatteiden alijäämä eli nettomenot Toimialojen talous toteutu alkuperäisen talousarvion mukaisesti</p>	<p>TakE-tuottavuus-tavoitteiden 2023 toteuma - %</p> <p>Toimintakatteiden alijäämä / tulot ja menot KS 2023</p>	<p>Toimintakatteiden alijäämä / tulot ja menot KS2023 Lähtöarvo: EUR, Tavoitearvo: EUR</p> <p>TakE-tuottavuus-tavoitteiden 2023 toteuma -% Lähtöarvo: %, Tavoitearvo: %</p>	<p>Toimintakate ylittyi 6,4 %: lla alkuperäiseen talousarvioon nähden. Ylitykseen vaikutti lasten määrän kasvu, etenkin alle 3-vuotiaiden. Kevään palkkaratkaisut, palvelusetelin ja yksityisen hoidon tuen kuntakorotukset, kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen lakisääteisten osien indeksikorotukset sekä inflaatio ja yleinen kustannustason nousu.</p> <p>Toimintakatteiden alijäämä / tulot ja menot Ennakko TP 2023: Tulot 22 246 Menot 279 582 Toimintakate -257 336</p> <p>Vuoden 2023 TakE-tavoitteista toteutui 32 % (n. 635 000 euroa). TakE-tavoitteita on toteutettu jo etupainotteisesti aiempina vuosina. Kokonaistavoitteesta on toteutunut 90 %, yhteensä 6,7 milj. euroa</p>	<p>Toimintakatteiden alijäämä / tulot ja menot KS2023: EUR</p> <p>TakE-tuottavuus-tavoitteiden 2023 toteuma -%: 32 %</p>	<p>Ongelmia</p>
<p>Varhaiskasvatus toteutuu kotouttamista tuloksellisesti</p>	<p>Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen</p> <p>Oppimisympäristön arviointi toimipaikkojen osuus kaikista</p>	<p>Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: 74 % %, Tavoitearvo: > 74 % %</p> <p>Oppimisympäristön arviointi Lähtöarvo: 80 % , Tavoitearvo: 100 %</p>	<p>Toteuma osallistumisasteesta saadaan, kun virallinen väestötieto julkaistaan maaliskuussa 2024</p>	<p>Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen: %</p> <p>Oppimisympäristön arviointi: 93 %</p>	<p>Etene suunnitellusti</p>

Liite 3: Lasten varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen kattavuus, joulukuu 2023

Lapset kunnan järjestämässä ja tukemassa varhaiskasvatuksessa ja kotihoidon tuella vuosiluokittain suhteutettuna saman ikäiseen väestöön

Lapsen ikä	Kunnan itse tuottama varhaiskasvatus						Varhaiskasvatus ostopalveluna		Varhaiskasvatus palvelusetelillä	Yksityisen hoidon tuki	Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki yht		0-6-vuotiaita lasten kotihoidon tuen piirissä		Kerho - toiminta
	Kunnallinen päiväkoti		Kunnallinen pph		Ryhmäperhepäivähoito						lapset yht.	%väestöstä	Lkm	% väestöstä	
0v	kokopäivä 9	osapäivä 0	kokopäivä 0	osapäivä 0	kokopäivä 0	osapäivä 0	kokopäivä 0	osapäivä 0	1	Lapset 1	11	2,2%	336 1	68,8%	0
1v	862	27	11	0	53	4	61	3	208	105	1 334	40,7%	372	41,9%	11
2v	1 806	45	12	0	75	6	120	1	349	275	2 689	89,7%	465	15,5%	99
3v	1 889	39	13	0	80	1	131	2	310	287	2 752	91,2%	78	2,6%	56
4v	2 069	28	7	0	60	3	128	1	285	283	2 864	91,9%	57	1,8%	33
5v	2 189	66	5	0	40	1	145	8	278	313	3 045	93,8%	30	0,9%	9
6v	2 437	74	0	0	0	0	75	8	153	289	3 036	89,3%	15	0,4%	0
0-6v yht.	11 261	279	48	0	308	15	660	23	1 584	1 553	15 731	80,5%	352	12,0%	
7- v	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	6		0		
Kaikki yhteensä	11 266	280	48	0	308	15	660	23	1 584	1 553	15 737	80,5%	352		208

Lapset kunnan järjestämässä ja tukemassa varhaiskasvatuksessa ja kotihoidon tuella ikäryhmittäin suhteutettuna saman ikäiseen väestöön

Lapsen ikä	Kunnan itse tuottama varhaiskasvatus				Varhaiskasvatus ostopalveluna		Varhaiskasvatus palvelusetelillä	Yksityisen hoidon tuki	Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki yht		0-6-vuotiaita lasten kotihoidon tuen piirissä			
	Kunnallinen päiväkotito		Väestö 31.12.2022	Ryhmäperhepäivähoito					%väestöst		Lkm	%		
	kokopäivä	osapäivä		kokopäivä	osapäivä	kokopäivä	osapäivä	lapset	lkm	Lkm			% väestöstä	
0-2v	2 677	72	23	0	128	10	181	4	558	381	4 034	59,7 %	2 173	32,1 %
3-6v	8 584	207	25	0	180	5	479	19	1 026	1 172	11 697	91,5 %	179	1,4 %
7- v	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	6		0	
0-6v	11 261	279	48	0	308	15	660	23	1 584	1 553	15 731	80,5 %	2 352	12,0 %